

Zadání bakalářské práce

Student: **Michaela Raszková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Analýza řešení dluhů fyzické osoby**
Debts Solution Analysis of Individual
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika zadluženosti, předluženosti a dluhové pasti
 3. Analýza ekonomických důsledků nezvládnuté zadluženosti
 4. Řešení konkrétních případů dluhů
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

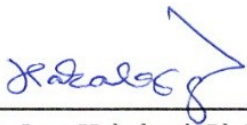
DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Insolvenční praxe v České republice v období 2008-2013*. Praha: C. H. Beck, 2013. 160 s. ISBN 978-80-7400-497-1.
MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 317 s. ISBN 978-80-7380-675-0.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně, mimo přílohy dané mi k dispozici.“

V Ostravě dne 11. 5. 2018

.....*Raszková*.....
Michaela Raszková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Charakteristika zadluženosti, předluženosti a dluhové pasti	6
2.1	Zadluženost.....	6
2.2	Předluženost.....	7
2.3	Dluhová past.....	7
2.3.1	Prevence dluhové pasti	7
2.3.2	Zásady při problémech s dluhy	8
3	Analýza ekonomických důsledků nezvládnuté zadluženosti	10
3.1	Insolvenční řízení.....	10
3.1.1	Úpadek	11
3.1.2	Oddlužení	11
3.1.2.1	Podmínky pro povolení oddlužení	12
3.1.2.2	Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení	13
3.1.2.3	Průběh insolvenčního řízení.....	15
3.1.2.4	Realizace řešení úpadku.....	17
3.1.2.5	Společné jmění manželů	19
3.1.3	Konkurs	20
3.1.3.1.	Nepatrný konkurs	21
3.1.3.2.	Řešení úpadku konkursem	22
3.2	Exekuční řízení	22
3.2.1	Postavení exekutora	23
3.2.2	Exekuční titul	24
3.2.3	Exekuční příkaz	24
3.2.4	Návrh na nařízení exekuce.....	25
3.2.5	Průběh exekučního řízení.....	26
3.2.5.1	Zahájení exekučního řízení	26

3.2.5.2	Odklad a zastavení exekuce	27
3.2.5.3	Skončení exekuce.....	29
3.2.6	Způsoby provedení exekuce.....	29
3.2.6.1	Srážky ze mzdy a jiných příjmů	30
3.2.6.2	Přikázání pohledávky	31
3.2.6.3	Prodej movitých věcí	31
3.2.6.4	Prodej nemovitých věcí	33
3.2.6.5	Postižení závodu	33
3.2.7	Náklady exekuce	34
4	Řešení konkrétních případů dluhů	36
4.1	Případová studie pana Sikory	36
4.1.1	Komparace srážek ze mzdy	38
4.1.1.1	Exekuce srážkami ze mzdy.....	38
4.1.1.2	Oddlužení splátkovým kalendářem	39
4.1.2	Komparace cílů.....	40
4.1.3	Komparace nákladů.....	40
4.1.4	Střet řízení	42
4.2	Případová studie pana Svobody	42
4.2.1	Komparace nákladů.....	45
4.2.2	Střet řízení	46
5	Závěr	47
	Seznam použité literatury.....	49
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

V dnešní době je běžné žít na dluh. Zadlužený je i stát včetně územních samosprávních celků. Tento stav odráží myšlení společnosti, které nemá vzor dobrého hospodáře. Trendem současnosti je tak mít vše hned a zaplatit později. Řada lidí však tyto půjčky nezvládá. Dostávají se do exekučního řízení, které jejich situaci ještě zhorší.

V roce 2017 byly vedeny exekuce na 863 tisíc fyzických osob v České republice, více než polovina z nich čelila alespoň třem exekucím. S ohledem na podíl osob v exekuci se nejhůře umístil Ústecký kraj, kde tento podíl přesahoval 18 %, nejlépe byl vyhodnocen Zlínský kraj s podílem 5,74 %. V obou případech bylo zjištěno průměrně přes pět exekucí na osobu. Vymáhaná jistina činila 239 miliard Kč na celkových 4,67 milionů exekucí. [22]

Dluhy jsou významným problémem občanů, proto se tato bakalářská práce zabývá analýzou řešení dluhů právě u fyzických osob.

Cílem práce je nalézt, porovnat a vyhodnotit rozdíly mezi insolvenčním a exekučním řízením. Dalším cílem je nalézt nejvhodnější způsob řešení dluhů pro dlužníka.

První část je úvodem do problematiky dluhů a zadluženosti fyzických osob. V této části jsou nastíněny základní principy jak si počínat, aby člověk neměl problémy s dluhy či co dělat v případě již vzniklých dluhů, aby se situace ještě nezhoršila.

Následuje analýza důsledků zadluženosti z ekonomického pohledu dlužníka. Důraz je kladen na průběh insolvenčního a exekučního řízení a taktéž na popis způsobů, jakými se pohledávky v řízení vymáhají.

V praktické části je popsán proces vybraných způsobů řešení dluhů v insolvenčním řízení na reálných příkladech. Poté jsou vybrané části insolvenčního řízení porovnány s řešením v exekučním řízení či jiným způsobem řešení dluhů v rámci insolvenčního řízení.

Při zpracování této bakalářské práce byly využity metody deskripce, analýzy a komparace.

2 Charakteristika zadluženosti, předluženosti a dluhové pasti

Tato kapitola obsahuje jednotlivé pojmy, které slouží jako úvod do celkové problematiky v oblasti dluhů. Potenciální dlužníci tak mohou lépe zhodnotit situaci případně se vyhnout závažným problémům třeba v podobě exekuce, které by přišly v důsledku jejich neznalosti. Na druhou stranu je tato kapitola určena i dlužníkům, kteří se již s problémy ohledně splácení svých dluhů potýkají a mají zájem situaci řešit, případně mohou lépe pochopit, co dělali špatně.

2.1 Zadluženost

Půjčí-li si nějaký člověk peníze, stává se dlužníkem, jinak řečeno je zadlužen. Vzniká mu závazek vůči svému věřiteli, jenž je povinen uhradit a vrátit mu tak jeho peníze, které si půjčil. [21]

Zadluženost sama o sobě není špatná, pokud má dlužník situaci pod kontrolou, pravidelně své dluhy splácí a neignoruje své věřitele.

Lidé si půjčují z různých důvodů a na různé věci. Účel půjčky se může lišit v závislosti na jejich celkových příjmech. Například skupiny s nižšími příjmy si za půjčku pořídí novou televizi, lidé s vyššími příjmy budou raději peníze z půjčky investovat do nákupu nebo rekonstrukce nemovitosti. [23]

„Dluhy mají lidé nejčastěji za:

- *neuhrazené faktury u telekomunikačních společností / mobilních operátorů,*
- *neuhrazené pojistné na zdravotní pojištění u zdravotních pojišťoven,*
- *neuhrazené pojistné na sociální zabezpečení u České správy sociálního zabezpečení,*
- *pokuty (např. za jízdu bez platné jízdenky nebo za dopravní přestupky),*
- *poplatky (např. za svoz komunálního odpadu, za psa, jiné poplatky v místě současného nebo minulého bydliště, za lékaře),*
- *neuhrazené splátky u leasingových společností, u úvěrových i nebankovních institucí a u pojišťoven, z kreditních karet atd.*

- *neuhrazené splátky za elektrickou energii, plyn, topení a vodu u jejich poskytovatelů.* [21]

2.2 Předluženost

Předluženost znamená, že daná osoba má více věřitelů a není schopna splnit své finanční závazky. Stává se to v případě, že souhrn dlužnickových závazků je větší než celková hodnota jeho majetku. To znamená, že pokud by dlužník chtěl uhradit všechny své dluhy, neuhradí je, i kdyby prodal veškerý svůj majetek. Do tohoto majetku se počítá i provozování dlužnickova podniku za předpokladu, že v tomto provozu bude pokračovat. [10]

Častěji se předluženost vyskytuje u sociálně slabších lidí, kteří navíc bývají předluženi do konce života. Je to dáno také tím, že než aby si zadlužený jedinec nechal exekuci vzít většinu peněz ze své výplaty, nebude raději pracovat vůbec. Vystačí si se sociálními dávkami, případně ušetřený čas využije k ilegálnímu přivýdělku. [23]

2.3 Dluhová past

Dluhová past, známá také jako dluhová spirála, je stav, kdy člověk nebo i celá domácnost není schopna splácet věřitelům své závazky. V důsledku toho vznikají další úroky či penále. Tato osoba se dostává se splácením do prodlení a následně si bere další úvěry pro úhradu naléhavých závazků. Celkový dluh tímto způsobem dále narůstá. [15]

2.3.1 Prevence dluhové pasti

Zde je uvedeno několik rad, které mohou sloužit jako prevence dluhové pasti.

- Půjčku je třeba dobře si promyslet, protože to může negativně ovlivnit celou domácnost i na několik let. Lepší je se několikrát zeptat než potom litovat.
- Chceme-li si koupit zboží ve větší hodnotě, často bývá možnost využít nákupu na splátky a není nutné kvůli tomu vyřizovat půjčku nebo úvěr.
- Pokud potřebujeme získat peníze během kratší doby, dají se kromě banky pořídit i od nebankovních společností. Výhodou je, že vyřízení netrvá dlouho a nejsou vyžadovány doklady o příjmech jako v případě banky. Nevýhodou však bývají vyšší úroky. Nejvhodnější variantou však je zkusit si vypůjčit

peníze nejprve od nejbližších lidí, ideálně bezúročně, jelikož odpadají dodatečné platby jako třeba poplatky za vedení účtu, za uzavření smlouvy, za správu úvěru a další.

- Včasná úhrada splátek je základem.
- Je také třeba zamyslet se nad tím, zda člověk danou věc opravdu potřebuje, jestli mu bude sloužit i po splacení úvěru, jestli na trhu neexistuje levnější náhrada nebo zda ví o všech nákladech spojených s danou věcí.
- Důležité je též nepodceňovat situaci ohledně příjmů a výdajů domácnosti. Proto je dobré si zjistit, jestli nemá zaměstnavatel finanční potíže nebo jestli budoucímu dlužníkovi nebo někomu z jeho rodiny nehrozí zdravotní problémy.
- Do dluhové pasti se dá spadnout i bez vlastních půjček. Stačí, že daná osoba bude ručit známému za jeho půjčku. Pokud dluh neuhradí známý, povinnost jej splnit se přenesení na ručitele. Z tohoto důvodu by měl ručitel velmi dobře znát situaci svého známého, než přistoupí k ručení a zhodnotit, jestli se tím výrazně neohrozí jeho samotná finanční situace. [23]

2.3.2 Zásady při problémech s dluhy

Důležitá je především prevence dluhové pasti. Jestliže se však již člověk v dluhové pasti ocitl a stal se z něj dlužník, měl by se vyvarovat některým zásadním chybám. Jeho situace by se totiž v důsledku chyb mohla ještě zhoršit. Dlužník by se neměl uzavřít do sebe a přestat reagovat na výzvy věřitelů, či přímo soudu, s nadějí, že se situace vyřeší i bez něj. Výsledkem bude exekuční případně insolvenční řízení. Dlužník by naopak měl aktivně jednat s věřiteli, doplnit si informace o svém dalším možném postupu v poradně a hlavně nepropadat panice. Zde je uvedeno deset zásad v případě problémů s dluhy.

- 1) *„Dluhy se samy od sebe nevyřeší – problémy s dluhy vyřešíte jedině tehdy, pokud se jim postavíte čelem. Důležité je učinit rozhodnutí a dluhy řešit aktivně.*
- 2) *Pokud je to možné, neřešte své dluhy dalším zadlužením, ale uhrazením stávajících dluhů. Jinak se Vaše situace bude za několik měsíců opakovat znovu.*

- 3) *Udělejte si ve svých dlužích pořádek - zjistěte si, komu a kolik dlužíte, kolik splátek musíte ještě uhradit a jaké jsou sankce za opožděné či neuhrazené splátky.*
- 4) *Rozdělte si dluhy podle důležitosti – přednost mají dluhy s vysokými pokutami za nesplácení a dluhy související s bydlením – nájem a energie.*
- 5) *Pokud pro Vás není možné zaplatit dlužnou splátku, nestyďte se věřitele o své situaci informovat a domluvte si s ním případné odložení nebo snížení částek.*
- 6) *Nemožnost splácet dluhy vždy řešte v rámci Vaší domácnosti, proto o problémech s dluhy informujte manžela/manželku (partnera/partnerku), s kterými sdílíte domácnost.*
- 7) *Neignorujte telefony a vybírejte doporučenou poštu od věřitele – odmítnutím komunikace s věřiteli nic nevyřešíte. Změna adresy a telefonního čísla Vám nijak nepomůže.*
- 8) *Sestavte si osobní/rodinný rozpočet – omezte výdaje na minimum snížením poplatku za kabelovou televizi, internet, telefony, omezte výdaje za cigarety, alkohol a odložte nákup spotřebního zboží, které nutně nepotřebujete. I stavební spoření a penzijní připojištění lze na přechodnou dobu přerušit.*
- 9) *Pokuste se zvýšit své příjmy – po dobu řešení Vašich dluhů si najděte odpolední, večerní nebo víkendovou práci. Pokud máte dobrý vztah se zaměstnavatelem, informujte ho o své situaci - může se s Vámi dohodnout na zálohách, další práci, či jiné formě pomoci.*
- 10) *Se všemi dokumenty a dopisy od věřitelů přijďte do občanské poradny, seznam občanských poraden najdete na www.obcanskeporadny.cz. Užitečné informace najdete i na www.pomocsdluhy.cz.” [23]*

3 Analýza ekonomických důsledků nezvládnuté zadluženosti

V případě, že své dluhy daná osoba neřeší, může se tím dostat do exekučního řízení. Jestli si svou chybu včas uvědomí a splní určité podmínky, může podat návrh na oddlužení a tím se dostane do insolvenčního řízení současně s pozastavením exekuce. Vše bude objasněno v následujících podkapitolách.

3.1 Insolvenční řízení

Insolvenční řízení podléhá zákonu č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Pomocí insolvenčního řízení se insolvenční soud zabývá úpadkem dlužníka nebo jeho hrozícím úpadkem a také jakým způsobem bude tento úpadek řešen. Insolvenčním soudem hned v prvním stupni řízení je krajský soud. Ten je stanoven podle obvodu, ve kterém má zadlužená fyzická osoba bydliště. Jestliže je tato osoba podnikatelem, rozhoduje místo podnikání. Pokud jej nemá, určuje se soud opět podle dlužníkovy bydliště. [3]

K následující kapitole je potřeba objasnit pojmy zajištěný a nezajištěný věřitel. Pohledávky zajištěného jsou jistěny dlužníkovým majetkem, tedy nějakou věcí či právem. Typickým příkladem zajištěného věřitele je banka, která někomu poskytne hypoteční úvěr zabezpečený zajišťovacím právem. Kdyby tedy majitel takto zajištěného domu přestal hypotéku splácet, mohl by o konkrétní nemovitost přijít. Banka by jako zajištěný věřitel využila insolvenčního řízení ke zpeněžení zajištěného předmětu, dům by byl prodán a banka by tímto dostala zpět své peníze. Zajištěný věřitel se také může rozhodnout své právo v insolvenčním řízení neuplatnit, pak by jeho pohledávka nadále trvala i po skončení řízení. Jak je tomu ale u nezajištěných věřitelů, kterým v případě finančních problémů dlužníka nepřísluší žádný jeho majetek? Následující podkapitoly se budou týkat právě těchto případů.

Insolvenční řízení začíná podáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení. Ten může podat jak věřitel, tak dlužník. Dlužník současně s insolvenčním návrhem obvykle podává i návrh na povolení oddlužení. V případě podání insolvenčního návrhu věřitelem má dlužník 30 dnů na to, aby navrhl způsob řešení úpadku oddlužením. Na

pozdě podaný návrh na povolení oddlužení se nepřihlíží. V případě hrozícího úpadku může insolvenční řízení zahájit návrhem pouze dlužník. [3]

3.1.1 Úpadek

Podle insolvenčního zákona mohou existovat dvě formy úpadku. Jedná se o platební neschopnost a předlužení.

Dlužník je v úpadku ve formě platební neschopnosti, pokud má více věřitelů (tedy alespoň dva), peněžité závazky déle než 30 dnů po lhůtě splatnosti a není schopen tyto závazky plnit. To lze poznat podle toho, že *„zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí“*. [10 § 3 odst. 2 písm. a) až c)]

O předlužení se jedná tehdy, pokud má dlužník více věřitelů a zároveň všechny jeho závazky jsou vyšší než celková hodnota jeho majetku. [10]

Vedle úpadku je i tzv. hrozící úpadek, kdy se vzhledem k okolnostem dá předpokládat, že dlužník nedokáže splnit své peněžité závazky nebo jejich podstatnou část řádně a včas. [10]

Způsobů, jak řešit úpadek nebo hrozící úpadek je několik. Dlužník může využít oddlužení, konkurs nebo také reorganizaci. Uvedené způsoby se řeší v rámci insolvenčního řízení, kde se insolvenční soud danou věcí zabývá a rozhoduje o dalším postupu. Reorganizací se v této práci nebudeme zabývat, neboť ta se přímo netýká dlužníka jako spotřebitele, ale dlužníka jako podnikatele s velkým podnikem.

3.1.2 Oddlužení

Oddlužení neboli osobní bankrot lidé často využívají v případě, že si už s dluhy nevědí rady nebo oddlužení berou jako záchranu před exekucí. Je to jeden ze způsobů, kterým se řeší úpadek dlužníka za účelem osvobození se od dluhů.

Oddlužení může mít podobu splátkového kalendáře, jehož doba, po kterou se dluh bude splácet, je ve výši pěti let nebo do výše splacení dlužné částky. Další formou

osobního bankrotu je zpeněžení majetkové podstaty, kdy se rozhoduje o dlužníkově současném majetku. Tyto dvě formy lze kombinovat.

3.1.2.1 Podmínky pro povolení oddlužení

Způsob řešení úpadku oddlužením může využít dlužník, který je fyzickou osobou a zároveň nemá dluhy z podnikání. V případě, že dlužník dluhy z podnikání má, nemusí to vadit, když věřitel dané pohledávky s oddlužením souhlasí. Nevadí ani pohledávka věřitele, která po skončení insolvenčního řízení, kde byl zrušen konkurs na dlužníkův majetek, nebyla uspokojena, a nevadí ani pohledávka zajištěného věřitele. [3]

Chce-li dlužník využít k řešení svých dluhů oddlužení, musí splnit několik podmínek. První podmínkou je, že se musí nacházet v úpadku nebo v hrozícím úpadku. Nemá smysl zbytečně čekat na úpadek, když se k němu nevyhnutelně schyluje. Ušetří se tak čas i finance. Další podmínka spočívá ve schopnosti uhradit alespoň 30 % hodnoty pohledávek nezajištěných věřitelů. Tato částka není jednorázová, ale musí být splacena během pětiletého procesu oddlužení. Pro tuto podmínku se posuzuje dlužníkův příjem a majetek. Jestliže dlužník nesplňuje minimální hranici 30 %, je přesto oddlužení možné, pokud s tím budou tito věřitelé souhlasit. Dlužník také nesmí sledovat nepoctivý záměr, jakým je třeba úmyslné poškození věřitelů, zatajování hodnotnějšího majetku nebo jeho převod na třetí osoby v době podání návrhu na povolení oddlužení či páchání trestných činů majetkové nebo hospodářské povahy. Splnění následující podmínky je na věřiteli, je to totiž věřitelův souhlas, respektive vyjádření nesouhlasu s oddlužením, jestliže má dlužník dluhy z podnikání. Věřitel takových dluhů má právo vyjádřit odůvodněný nesouhlas, insolvenční soud však může i přes tento nesouhlas oddlužení povolit a schválit. Často se však věřitel k dluhům z podnikání nevyjádří vůbec a jeho mlčení je tak považováno za souhlas. Především aby mohlo být insolvenční řízení vůbec zahájeno, dlužník musí spolu s insolvenčním návrhem podat návrh na povolení oddlužení. Ten však od 1. 7. 2017 již nemůže podat sám, ale podává ho za něj odborník stanovený zákonem, což je spolu s akreditovanou osobou v oblasti oddlužení také advokát, notář, soudní exekutor či insolvenční správce. Výjimku tvoří dlužníci s právnickým nebo ekonomickým vzděláním na úrovni magisterského studia nebo ti, co složili zkoušku

insolvenčního správce. Nakonec nezbývá než zdárně plnit povinnosti stanovené zákonem či soudem vedoucí k úspěšnému oddlužení. [10]

3.1.2.2 Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení

Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení jsou dvě rozdílné písemnosti. Ta první se využívá k zahájení insolvenčního řízení, ta druhá specifikuje způsob, jakým se bude pohledávka po dlužníkovi vymáhat. Kromě návrhu na povolení oddlužení se také využívá návrh na prohlášení konkursu a návrh na povolení reorganizace.

Insolvenční návrh může podat jak dlužník, tak věřitel. Tento návrh nemá na rozdíl od návrhu na povolení oddlužení žádný předepsaný formulář, pisatel jej sepisuje v souladu s insolvenčním zákonem. Návrh musí kromě obecných náležitostí, jako je označení soudu, čeho se věc týká, podpis či datum obsahovat také údaje navrhovatele a dlužníka, tedy jméno, příjmení a bydliště. V případě podnikatele také identifikační číslo. Je-li věřitelem právnická osoba, musí nést označení obchodní firmy či názvu, sídla a identifikačního čísla. Jestliže navrhovatel chce svůj návrh vzít zpět, může, ale jen do doby, než insolvenční soud rozhodne o úpadku nebo jiné věci ohledně insolvenčního návrhu. Návrh podaný dlužníkem musí navíc obsahovat seznam majetku včetně pohledávek s uvedením dlužníků, seznam závazků s uvedením věřitelů, seznam zaměstnanců a listiny dokládající úpadek či hrozící úpadek. Kdyby dlužník neměl žádné dlužníky nebo zaměstnance, také to v seznamech uvede. Jestliže návrh podává věřitel, musí soudu doložit, že opravdu dlužníkovým věřitelem je, a že vůči němu má splatnou pohledávku. V opačném případě soud návrh zamítne. Vzhledem k podmínce mnohosti věřitelů jako znaku úpadku je daný věřitel povinen uvést dalšího věřitele spolu s údaji o jeho pohledávce. Dlužník má po doručení věřitelského návrhu 30 dnů na reakci v podobě návrhu na povolení oddlužení. Po vypršení této lhůty již návrh nebude možné dodatečně podat. [10]

Jestliže dlužník chce svůj úpadek řešit oddlužením, podá insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. K tomu slouží jednotný formulář, kde povinně označí krajský soud, kterému je návrh podán a vyplní údaje o sobě a o osobách, které jsou za něj oprávněny jednat. Od července minulého roku musí být až na výjimky dlužník v povolení oddlužení zastoupen, jak již bylo uvedeno výše. K tomu je potřeba zvláštní plná moc s úředně ověřeným podpisem, která se uvede jako příloha. Dále uvede příjmy, které očekává v průběhu následujících pěti let. Může

to být kromě klasické mzdy nebo platu také důchod, rodičovský příspěvek, peněžitá pomoc v mateřství, podpora v nezaměstnanosti, příjem z pronájmu a další. Kdyby byl celkový příjem příliš nízký, může se třetí osoba zavázat darovací smlouvou nebo smlouvou o důchodu, že dlužníkovi poskytne jednorázový dar či pravidelné platby. Tyto smlouvy dlužník připojí k návrhu. Kromě svých budoucích příjmů uvede i své minulé příjmy a to za poslední tři roky. Pak jen zaškrtně konkrétní způsob, kterým by chtěl oddlužení řešit nebo že způsob oddlužení nenavrhuje. K návrhu je dlužník povinen připojit seznam svého majetku a závazků, případně uvést změny v seznamech, jestliže je v insolvenčním řízení předložil už dříve. Dlužník musí také připojit listiny, které potvrzují údaje o příjmech za předešlé tři roky. Jestliže by nezajištěný věřitel měl v oddlužení obdržet méně než 30 % své pohledávky a danému věřiteli toto zjištění není na překážku, dlužník k návrhu připojí jeho písemný souhlas. V případě, že by dlužníkovi nějaká písemnost chyběla, má sedm dní na to, aby potřebné náležitosti dodal. Je potřeba si všechny formality dostatečně pohlídat, pokud nechcete návrh podávat znovu kvůli odmítnutí jej soudem. [10]

Podpis manžela či manželky dlužníka se již nevyžaduje, ale manželé mohou od 1. 1. 2014 podat společný návrh na povolení oddlužení. K tomu je potřeba, aby bylo manželství platné ke dni podání návrhu a také aby každý z nich vyhovoval podmínkám pro povolení oddlužení s výjimkou úhrady aspoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů za pět let. Toto povinné minimum je pro oba z manželů společné, považují se totiž jen za jednoho dlužníka. Na společném návrhu jsou nutné úředně ověřené podpisy obou, stejně jako souhlas, že jejich majetek se bude pokládat za společné jmění manželů. [3]

Ať už se jedná o jakýkoli návrh, který poputuje k insolvenčnímu soudu, musí být v elektronické podobě. Činí se tak pomocí datové schránky nebo musí být opatřen elektronickým podpisem. Podání návrhu v listinné podobě je umožněno jen ve výjimečných případech, které musí být zdůvodněny a insolvenčnímu soudu doloženy. U takového návrhu je nezbytný úředně ověřený podpis. [18]

Sepisovateli insolvenčního návrhu nebo návrhu na povolení oddlužení náleží odměna v maximální výši 4 000 Kč bez DPH. V této odměně jsou započítány náklady za sepsání a podání návrhu, konzultace s klientem a odstranění případných chyb v návrhu. Jestliže se jedná o společné oddlužení manželů, je tato maximální částka ve výši 6 000 Kč bez DPH. Svou odměnu může sepisovatel získat pouze prostřednictvím

insolvenčního řízení s tím, že je věcí sepisovatele dokázat soudu existenci a výši své pohledávky. Je-li povinným sepisovatelem akreditovaná osoba, žádná odměna jí nenáleží. [17]

3.1.2.3 Průběh insolvenčního řízení

Insolvenční řízení je zahájeno v den, kdy je insolvenční návrh doručen soudu dle věcné příslušnosti, tedy v případě insolvenčního řízení krajskému soudu. Tento soud do dvou hodin od doručení návrhu zveřejní v insolvenčním rejstříku vyhlášku, kterou ohlašuje zahájení insolvenčního řízení. Jestliže by byl soudu návrh doručen mimo pracovní dobu nebo by do konce pracovní doby zbývalo méně než dvě hodiny, zveřejnění vyhlášky se odkládá na následující pracovní den, a to do dvou hodin od začátku úředních hodin. Soud je povinen předat informace o zahájení řízení finančnímu úřadu, celnímu úřadu, Úřadu práce ČR, obecnému soudu dlužníka, správě sociálního zabezpečení a dalším podobným subjektům, které se pojí s dlužnou osobou. Zahájení insolvenčního řízení má za dopad několik účinků. Jedním z nich je, že dlužník sice může svůj majetek spadající do majetkové podstaty využívat, nesmí však dojít k podstatným změnám v tomto majetku, neboť majetková podstata slouží k uspokojení pohledávek věřitelů. To znamená například zákaz prodeje takového majetku, jeho pronájmu, výměny, změny skladby či darování. I kdyby toto nařízení dlužník nebral vážně, vůči věřitelům to nebude mít žádný vliv, až na případy kdy insolvenční soud udělí souhlas. Dlužník, který podniká, může spravovat podnik i nadále v rámci obvyklé činnosti. Pro věřitele zase platí, že *„pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou“*. [10 § 109 odst. 1 písm. a)] Dalším účinkem je, že *„Výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést.“* [10 § 109 odst. 1 písm. c)] Není tedy možné zpeněžit dlužníkův majetek ani tehdy, je-li už dražba nařízena. Exekutor však má oprávnění nadále majetek zajišťovat. Dále věřitel s dlužníkem nemohou využívat dohodu ohledně srážek ze mzdy za účelem splácení dluhů. Tudíž pokud by zaměstnavatel i nadále jednal dle dřívější dohody obou stran, pak by jednal v rozporu se zákonným ustanovením. [10]

Insolvenční řízení pokračuje veřejným jednáním o insolvenčním návrhu. Jednání spočívá především v dokazování předložených listin jak insolvenčního

navrhovatele, tak dlužníka či věřitelů, kteří se již stihli se svými pohledávkami přihlásit. Ověřuje se, zda pohledávka za dlužníkem skutečně existuje, poté je přezkoumán úpadek dlužníka. Soudní jednání je ukončeno rozhodnutím soudu nebo jeho odložením na jiný den. Zjistí-li soud, že je insolvenční návrh důvodný, vydá rozhodnutí o úpadku dlužníka, které může být zároveň spojené s rozhodnutím o způsobu řešení tohoto úpadku. V opačném případě, co se týče důvodnosti, návrh zamítne. Soud však může o věci rozhodnout i bez soudního jednání. Týká se to například situací, kdy byl návrh vzat zpět či byl vadný, nebo se naopak dlužník k podanému návrhu přidal nebo aspoň neprotestoval. Insolvenční soud by měl o věci rozhodnout bez zbytečných odkladů. [3]

Jestliže je podaný návrh v pořádku a bylo prokázáno, že se dlužník v úpadku nachází, soud vydá rozhodnutí o úpadku. Toto rozhodnutí bude poté zveřejněno v insolvenčním rejstříku a do vlastních rukou doručeno dlužníkovi a insolvenčnímu správci. Informován bude i insolvenční navrhovatel. Dlužník se může proti rozhodnutí odvolat do 15 dnů, jestliže byl návrh podán věřitelem. [3]

V rozhodnutí o úpadku musí být povinně zahrnuty některé náležitosti. Tím je výrok o prošetření úpadku a stanovení insolvenčního správce, údaj o době, kdy se započnou účinky rozhodnutí či výzvu věřitelům, aby přihlásili své pohledávky. Na to mají čas dva měsíce. Přihláška, která bude podána v pozdějším termínu, bude soudem zamítnuta. Dále v písemnosti soud vyzývá věřitele ke sdělení zajišťovacích práv, která chtějí uplatňovat, a dlužníky k předložení seznamu majetku a závazků, pokud to nestihli ještě před vydáním rozhodnutí. Také se určí datum a místo, kde se bude konat schůze věřitelů a přezkumné jednání. [3]

Pokud soud nerozhodne o způsobu řešení úpadku, mohou věc probrat a schválit věřitelé na schůzi věřitelů. Ta se koná do tří měsíců po tom, co soud vydal rozhodnutí o úpadku. Obdobně mohou jednat a hlasovat i o způsobu oddlužení, schůze se však v tomto případě svolává pouze na návrh nadpoloviční většiny. Jestliže žádný způsob nezvolí ani věřitelé, je to opět starostí insolvenčního soudu. Jakmile soud vybere příslušné řešení, opět jej zveřejní v insolvenčním rejstříku. [10]

Co se týče návrhu na povolení oddlužení, soud nemá důvod jej nepovolit, jestliže návrh nebyl vzat zpět nebo nebyl odmítnut či zamítnut pro nedodržení podmínek vyjmenovaných výše. [10]

Poté co soud jako způsob řešení úpadku zvolí možnost osobního bankrotu, tedy oddlužení, nastávají dvě možnosti provedení. Je to splátkový kalendář nebo zpeněžení majetkové podstaty. „V prvním případě přijdete o většinu příjmů na příštích pět let, v druhém o veškerý majetek.“ [14] Obě formy se dají i kombinovat, děje se tak převážně když dlužník nemá tak velký příjem, který by pokryl minimálních 30 % nezajištěných pohledávek. Za tímto účelem dlužník musí vydat prohlášení, které umožňuje spolu s realizací splátkového kalendáře zpeněžit i majetkovou podstatu či její část. [10]

„Poměr mezi splátkovým kalendářem a zpeněžením majetku se pohybuje dlouhodobě zhruba v intencích 97,5 : 2,5.“ [2 str. 39]

3.1.2.4 Realizace řešení úpadku

V případě splátkového kalendáře dlužník, respektive jeho zaměstnavatel, v měsíčních splátkách pět let odvádí dlužníkovy příjmy insolvenčnímu správci, které od něj poté v určeném poměru putují k jednotlivým nezajištěným věřitelům. Do této částky je po dobu šesti měsíců zahrnuta i odměna insolvenčnímu správci. Odvod těchto plateb je kontrolován kromě insolvenčního správce také insolvenčním soudem. Dlužníkovi zůstává jen nezabavitelné minimum dané státem. Soud může snížit výši měsíčních splátek na návrh dlužníka, pokud by nezajištěným věřitelům dokázal splatit aspoň 50 % dlužné částky. Musí k tomu však mít opodstatněné důvody, které posoudí soud. [10]

Jakmile je schválen splátkový kalendář, pro dlužníka nastává hned několik povinností. Především musí včas plnit dané splátky vykonáváním výdělečné činnosti nebo se o práci aspoň intenzivně snažit. Veškeré dary, dědictví či jiný neobvyklý příjem musí nahlásit insolvenčnímu správci a vše řádně odevzdat ke zpeněžení. Také je povinen co půl roku informovat insolvenční soud, insolvenčního správce i věřitele o všech příjmech a žádný z nich nezatajovat, případně jim ukázat své daňové přiznání, pokud o to požádají. Nahlásit musí i změny bydliště, sídla i práce. Nesmí také zvýhodňovat žádného z věřitelů a pochopitelně ani si brát další půjčky, které by nemohl včas splatit. [10]

Dlužník musí uhradit minimálně 30 % nezajištěných dluhů ve lhůtě pěti let. Neznamená to však, že jakmile oněch 30 % splatí, oddlužení bude ukončeno a již nebude mít žádné dluhy, nýbrž je povinen splatit co největší podíl svých závazků.

Nejdříve tedy může být osvobozen buď až po pěti letech anebo pokud by splatil celých 100 %, záleží na tom, co přijde dříve. Jakmile uběhne pět let úspěšného splácení bez překážek, které by mohly způsobit přerušení či zrušení oddlužení, insolvenční řízení zde končí stejně jako role insolvenčního správce. Insolvenční soud také vydá rozhodnutí, kterým dlužníka zprošťuje zbytku neuspokojených pohledávek. Ještě v červnu roku 2017 však musel dlužník sám zažádat o prominutí zbývajících dluhů prostřednictvím návrhu na osvobození. Toto osvobození se může zpětně zrušit, pokud by se na návrh věřitele do tří let zjistilo, že se dlužník dopustil podvodu, který by ovlivnil schválení oddlužení nebo osvobození, či pokud by některé věřitele zvýhodňoval. O osvobození přijde i v dalším obdobném případě, kdyby byl do tří let odsouzen za spáchání úmyslného trestného činu, kterým významně ovlivnil průběh oddlužení či přiznání osvobození nebo poškodil věřitele. Pokud by s dlužníkem podváděl i některý z věřitelů a osvobození by zaniklo, na pohledávky toho věřitele to nebude mít vliv. Tedy tento věřitel na rozdíl od ostatních už od dlužníka neobdrží žádné peněžité plnění. [10]

„Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů.“ [10 § 283 odst. 1 věta první]

Jsou do ní tedy zahrnuty třeba peněžní prostředky ať už v hotovosti či na bankovním účtu, vkladní knížky či jiné vklady, movité a nemovité věci, soubor věcí, cenné papíry, obchodní podíl, věci určené k podnikání vázané zástavním právem nebo rovnou celý podnik dlužníka. Mohou to být i jeho pohledávky, část platu nebo mzdy či jiné příjmy jako je důchod, peněžitá pomoc v mateřství, nemocenská a další. [10] Některé věci ale do majetkové podstaty být zařazeny nemůžou. Je to majetek, na který se nevztahuje výkon rozhodnutí ani exekuce. Nemusíte se tedy bát, že by vám třeba odvezli a prodali vašeho milovaného psa, protože mazlíček je jedna z věcí, na které se zpeněžení nevztahuje. Tyto věci specifikuje Občanský soudní řád a dále se mezi ně řadí oděv a obuv, obvyklé věci v domácnosti jako ložní výbava nebo kuchyňské vybavení včetně spotřebičů, hračky, knihy pro studijní účely či snubní prsteny. Pokud někdo v domácnosti trpí nemocí, patří tam i specifické zdravotnické potřeby. Je povoleno i držení hotovosti do dvojnásobné výše životního minima dané osoby v souladu se zvláštním právním předpisem, což momentálně pro rok 2018 činí celkově částka 6 820 Kč, tedy dvakrát po 3 410 Kč. [11] Dříve do povolené hotovosti patřilo pouze 1 000 Kč.

Majetek získaný až po zápisu do insolvenčního rejstříku ohledně schválení oddlužení do majetkové podstaty také nepatří. Naopak patřit tam bude v případě trvání manželství také jejich společný majetek, který byl dlužníkem použit k podnikání. Druhý manžel s tím tehdy ovšem musel souhlasit. Jestliže by byl některý majetek do majetkové podstaty zařazen neprávem nebo si dlužník myslí, že by tam být neměl, okamžitě insolvenčnímu správci podá odůvodněný návrh na vynětí takového majetku ze seznamu majetkové podstaty. Návrh poté putuje k věřitelskému výboru, případně přímo k insolvenčnímu soudu, který posoudí, zda je tento majetek v soupisu oprávněně či nikoli a následně o jeho zařazení rozhodne. [3]

Zpeněžení majetkové podstaty lze uskutečnit veřejnou dražbou v souladu se zákonem o veřejných dražbách, dále dražbou, kterou vede soudní exekutor, nebo prodejem movitých a nemovitých věcí mimo dražbu. [10]

Právo na volbu způsobu zpeněžení má především schůze věřitelů. Jestliže nerozhodnou oni, je to v rukách insolvenčního správce, který je ale zase limitovaný stanoviskem věřitelského výboru, případně stanoviskem zástupce věřitelů. V závislosti na zvoleném způsobu potřebuje insolvenční správce jejich souhlas s danou formou prodeje nebo sepsanou smlouvou, v případě přímého prodeje bude potřeba i schválení insolvenčním soudem. O zpeněžení majetku, jenž je předmětem zajištění, rozhoduje a uděluje souhlas výhradně takto zajištěný věřitel. [3]

3.1.2.5 Společné jmění manželů

Je známo, že pokud se manželé rozvedou, jejich majetek už není společný, ale bude následně rozdělen, tedy společné jmění manželů zanikne a dochází k jeho vypořádání. Zajímavé ovšem je, že to samé nastává i v případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty. Týká se to i konkursu, o kterém bude řeč později. Znamená to, že jakmile je schváleno oddlužení v této formě či je prohlášen konkurs, společné jmění manželů zaniká a majetek se rozdělí na ten od dlužníka a na majetek druhého z manželů. Vypořádání se obvykle děje dohodou mezi insolvenčním správcem, který za dlužníka jedná a dlužníkovým manželem. Tato dohoda musí být schválena věřitelským výborem a insolvenčním soudem. Jestliže by k dohodě nedošlo, věcí se bude zabývat samotný insolvenční soud na návrh insolvenčního správce. I tak jsou případy, kdy se majetek dělit nebude, protože k zániku společného jmění nedojde. Děje se tak jednak u již zmíněného společného oddlužení manželů a jednak tehdy, je-

li společné jmění manželů předloženo, tedy jsou-li dluhy daného jedince větší než celé společné jmění. Tehdy se toho jmění zahne do majetkové podstaty celé. Pokud by si však manžel dlužníka myslel, že společné jmění není předloženo a má tudíž být vypořádáno, může podat k insolvenčnímu soudu žalobu ohledně vypořádání zaniklého společného jmění manželů. Jestliže však soud po přezkoumání přesto zjistí předložení, žalobu zamítne. [13]

3.1.3 Konkurs

Konkurs je jedním ze způsobů řešení úpadku. Stejně jako u oddlužení musí být splněna podmínka aspoň dvou věřitelů a prokázání úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka. Nutná je také taková výše majetku dlužníka, která by pokryla alespoň náklady řízení. Na rozdíl od oddlužení nebo reorganizace si konkurs však dlužník většinou dobrovolně nevybere, tento způsob se totiž bere jako likvidační. Nemá tedy za úkol šetřit dlužníka, ale vyjít vstříc věřitelům. V jejich prospěch se zpeněží všechen majetek dlužníka, respektive majetkové podstaty. Tento postup se zdá podobný se zpeněžením majetkové podstaty v případě oddlužení, avšak v konkursu zbytek neuspokojených pohledávek nezaniká, ale je vymahatelný i po skončení celého konkursního řízení. Dlužníkovi tak není umožněn nový začátek, nýbrž může očekávat těžký život prostřednictvím exekucí. Řešení úpadku konkursem se obvykle provádí u dlužníků, kteří nesplňují základní podmínky oddlužení, tedy především nedokáží uhradit 30 % nezajištěných závazků. Často je to také kvůli nedodání potřebných podkladů soudu v insolvenčním řízení či nedodržení podmínek již povoleného oddlužení. Více o tomto bude uvedeno níže.

Stejně jako u insolvenčního návrhu není stanoven žádný formulář ani pro konkurs, ten existuje pouze pro oddlužení. Jakmile je poté v insolvenčním řízení na dlužníka konkurs prohlášen, může s jeho majetkovou podstatou disponovat pouze insolvenční správce. Ten za dlužníka také i jedná, pokud se to jakkoli týká majetkové podstaty. Dlužník tak vlastně ztrácí veškerou kontrolu nad většinou svého majetku. Do toho vstupuje ještě i zánik a následné vypořádání společného jmění manželů, jestliže by byl dlužník ženat, jak již bylo vysvětleno výše. Stejně jako u oddlužení formou splátkového kalendáře dlužník nemůže odmítnout dar nebo dědictví, jestliže by s tím nesouhlasil insolvenční správce. Kompetence tohoto správce však sahají mnohem dál,

může například dlužníkovi nařídít vrácení věci, kterou si půjčil na základě smlouvy o výpůjčce či mu zrušit nájemní nebo podnájemní smlouvu. [10]

3.1.3.1. Nepatrný konkurs

Nepatrný konkurs je specifická varianta konkursu, jejímž cílem je zjednodušit řízení. Většina ustanovení, co platí v případě konkursu, platí i v případě toho nepatrného, od sebe se liší jen několika odchylkami. Jednou z nich je, že není potřeba sestavovat věřitelský výbor, postačí jen zástupce věřitelů. Dalším rozdílem je, že dohodu, kterou se vypořádává společné jmění manželů, nemusí schvalovat ani insolvenční soud ani věřitelský výbor. Dále není potřeba jejich souhlasu ani v případě vyloučení nedobytných pohledávek, které se nedá prodat. Kromě dalších dvou odchylek, které specifikuje insolvenční zákon, může insolvenční soud určit i další odlišnosti od zákona, jestliže je tím urychlen průběh řízení. Nesmí tím však ohrozit samotné principy tohoto řízení ani situaci zajištěných věřitelů. Pokud by však věřitelé nebyli se stanovenými odchylkami spokojeni, mají možnost o nich rozhodnout na následující schůzi věřitelů. [20]

Nepatrný konkurs je možný jen ve dvou případech, a to jestliže *„dlužníkem je fyzická osoba, která není podnikatelem, nebo nebyl zjištěn celkový obrat dlužníka podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu přesahující 2 000 000 Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů.“* [10 § 314 odst. 1 písm. a) až b)] Nepatrným konkursem se tedy bude řešit každá fyzická osoba- spotřebitel neohledně na výši dluhů nebo počtu věřitelů. U ostatních dlužníků, tedy fyzických osob- podnikatelů nebo právnických osob, je důležitá výše jejich obrátu před konkursem a počet přihlášených věřitelů. Vzhledem k tak široké škále dlužníků se tento konkurs využívá ve značném množství případů projednávaného konkursu.

Jestliže jsou splněny podmínky pro nepatrný konkurs, insolvenční soud vydá rozhodnutí o schválení nepatrného konkursu. Učinit tak může i bez předloženého návrhu na tuto formu konkursu s tím, že je jedno, kdy takto po prohlášení konkursu v rámci insolvenčního řízení rozhodne. Činí tak pro zjednodušení a zrychlení celého procesu řízení. Jestliže by se zjistilo, že dlužník již nesplňuje podmínky nepatrného konkursu, soud okamžitě rozhodnutí zruší. [20]

3.1.3.2. Řešení úpadku konkursem

Způsobů, jak se dlužník ocitne v konkursním řízení, je hned několik. Kromě dobrovolného návrhu na prohlášení konkursu samotným dlužníkem může návrh podat také věřitel. Pokud by dlužník spolu s insolvenčním návrhem podal i návrh na povolení oddlužení a následně pouze tento návrh na povolení oddlužení vzal zpět či by jej insolvenční soud zamítl nebo odmítl, opět se tento případ oddlužení bude řešit konkursem. Podmínkou ovšem je, že jeho majetek není naprosto nepostačující k uspokojení věřitelů. Řešení konkursem bude platit i v případech, kdy zákon neumožňuje povolit reorganizaci nebo oddlužení. Pokud je reorganizace možná a insolvenční soud ji schválí, rozhodnout o opaku může ještě schůze věřitelů. I kdyby nakonec bylo schváleno oddlužení či reorganizace, může dojít ke zrušení schváleného způsobu řešení úpadku a následně prohlášení konkursu, a to v případě, že by dlužník neplnil své povinnosti. [10] Na druhou stranu návrh na prohlášení konkursu bude zamítnut, jestliže dlužníkuv majetek nepokryje ani náklady konkursu. [6]

3.2 Exekuční řízení

Většina lidí má jisté povědomí o exekuci. Často se jim vybaví někdo, kdo jim bez souhlasu vstoupí do jejich obydlí a po chvíli odejde s televizí či jiným dražším movitým majetkem. V této kapitole je vysvětleno, jak to s exekucí opravdu je. Je však potřeba objasnit několik pojmů.

Insolvence označovala věřitele a dlužníka, v exekuci se jim říká oprávněný a povinný. Oprávněný proto, že mu je přiznáno nějaké právo, a to exekučním titulem. Povinný je zase podle exekučního titulu zavázán k nějakému úkonu, převážně ke splacení své povinnosti. Oba jsou základními účastníky řízení a kromě nich může být dalším účastníkem třeba manžel povinného, pokud je exekucí postižen i majetek v jejich společném manželském jmění. Účastníkem je však jen v části týkající se pouze tohoto majetku. Méně významným účastníkem z hlediska práv, povinností a fyzické účasti v řízení může být dále peněžní ústav, plátce mzdy, dražitel či dlužník povinného. Jejich existence jako účastníka obvykle záleží na konkrétním způsobu exekuce.

3.2.1 Postavení exekutora

Exekutorem je fyzická osoba, která musí splňovat předpoklady stanovené v zákoně, aby mohla být státem pověřena exekutorským úřadem. Na základě něj pak může exekutor vykonávat exekuční činnost, která spočívá především v nuceném výkonu exekučních titulů. Tuto činnost vykonává nezávisle za úplatu a řídí se zákony, Ústavou ČR, jinými právními předpisy a soudními rozhodnutími, které byly soudem vydány v exekučním řízení a v řízení o výkonu rozhodnutí. Dalšími činnostmi, které může exekutor vykonávat, jsou: právní pomoc účastníkům řízení poté, co je vydán exekuční titul, přijetí věcí do úschovy, sepisování listin, dobrovolné dražby a další činnosti na základě pověření soudu či státního zástupce nebo žádosti soukromé osoby. [5]

Soudním exekutorem může být pouze svéprávná a bezúhonná fyzická osoba s vysokoškolským vzděláním v právním oboru, která absolvovala minimálně tříletou praxi v oblasti exekuce případně praxi soudce či jeho asistenta, advokáta a další. Budoucí exekutor je také povinen složit exekutorskou zkoušku. Povolena je i soudcovská zkouška, odborná justiční zkouška, advokátní zkouška, notářská zkouška a jiné, které uvádí zákon. Pokud je po zkoušce vybrán ve výběrovém řízení, složí exekutorský slib. Následně je jmenován ministrem spravedlnosti do exekutorského úřadu a pak už jen uzavře pojištění ohledně odpovědnosti za případnou škodu. Teprve až tím vším projde, může vykonávat exekuční činnost kdekoliv na území ČR. Jen jeho sídlo zůstává v obci, kde se nachází sídlo soudu nacházející se v obvodu, do kterého byl jmenován. [5]

S exekutorem jsou povinny spolupracovat třetí osoby, proto se exekutor dostane k informacím poměrně rychle, což urychluje také celé exekuční řízení. Těmito osobami mohou být finanční instituce, soudy, státní orgány, obce, právnické i fyzické osoby a další. Tyto osoby musí na písemnou žádost exekutora uvést bez zbytečného odkladu všechny informace ohledně majetku, příjmech, místu pobytu či jiných údajů povinného, o kterých ví ze své činnosti. V opačném případě jim i opakovaně může být udělena pořádková pokuta až do výše 50 000 Kč. [5]

3.2.2 Exekuční titul

Dříve než jsou dluhy řešeny v rámci exekučního řízení, je nejprve spor mezi dlužníkem a věřitelem zkoumán v nalézacím řízení. V tomto řízení soud nalézá právo, tedy zkoumá, kdo je dlužníkem a kdo věřitelem, zjišťuje existenci a výši dluhu a rozhoduje, kdy má být dluh uhrazen. Jestliže jej dlužník do daného termínu neuhradí, stává se toto soudní rozhodnutí exekučním titulem. Věřitel se pak díky exekučnímu titulu může obrátit na exekuční soud a požádat jej o nařízení exekuce. Jak již bylo uvedeno výše, exekuční titul musí být vykonatelný. Exekučnímu titulu může kromě nalézacího řízení předcházet i trestní nebo rozhodčí řízení. Jestliže povinný chce aktivně spolupracovat a plnit své povinnosti, může se místo uvedených řízení použít notářský zápis, který celou věc urychluje. Jedná se o dohodu mezi povinným a oprávněným, která je uzavřena před notářem. [5]

„Exekučním titulem je

- *vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek,*
- *vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek,*
- *vykonatelný rozhodčí nález,*
- *notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu,*
- *vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci,*
- *jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.“ [12 § 40 odst. 1 písm. a) až f)]*

3.2.3 Exekuční příkaz

Rozhodnutí soudního exekutora se nazývá exekuční příkaz. Tímto příkazem rozhodne exekutor o způsobu, jakým se bude daná exekuce vymáhat. Děje se tak až po zapsání do rejstříku zahájených exekucí. Rozhodování exekutora ovlivňuje druh vymáhané pohledávky, tedy zda je plnění peněžité či nepeněžité, a jaké jsou majetkové poměry povinného. Při posuzování musí také zohlednit vhodnost zvoleného způsobu vzhledem k výši dluhu a majetku povinného, kterým se má daná pohledávka oprávněného uspokojovat. Zvolený způsob nesmí být zřejmě nevhodný. Znamená to,

že jestliže povinný dluží oprávněnému například peněžitě plnění ve výši 30 000 Kč, exekutor nemůže za předmět prodeje za účelem splnění dluhu včetně úhrady dalších nákladů označit bytovou jednotku povinného v hodnotě jednoho milionu Kč, ale musí najít jinou vhodnou věc případně změnit způsob provedení exekuce. Jestliže však jiná varianta nebude možná, protože jiný majetek povinného než ten v nepoměru nelze postihnout, a povinný nadále nebude mít zájem svůj dluh uhradit, je povoleno provést exekuci i u takového majetku. [5]

Samotným vydáním exekučního příkazu se ještě exekuce neprovádí. Právní moci nabývá ihned po doručení a odvolat se proti němu není možné. Exekuce se podle něj provede až po uplynutí 30 dnů od doručení výzvy povinnému k dobrovolné úhradě dluhu, kterou exekutor zašle spolu s příkazem. Dle příkazu je také pro dlužníka zakázáno se svým majetkem nakládat v rozsahu uvedeném v příkazu. Až bude exekuce ukončena nebo zastavena, teprve potom zanikají účinky exekučního příkazu. [12]

3.2.4 Návrh na nařízení exekuce

Exekučním návrhem se zahajuje exekuční řízení. Návrh musí obsahovat označení zvoleného exekutora včetně jeho sídla, dále osobu podávající návrh, jaký je její záměr a čeho se návrh týká. Samozřejmostí je datum a podpis. Nutné jsou také údaje účastníků řízení jako celé jméno, trvalé bydliště, datum narození či rodné číslo, v případě firmy sídlo, název a identifikační číslo. Návrh musí obsahovat i označení exekučního titulu, též co se má pomocí exekuce vymoci, jestli už něco z toho povinný uhradil případně předložení důkazů oprávněného. K tomu je nezbytné přiložení exekučního titulu, a to buď originálu, nebo jeho úředně ověřenou kopii. Exekuční titul musí obsahovat buď potvrzení, že je vykonatelný, nebo notářský zápis ve formě stejnopisu, kde povinný souhlasí s přímou vykonatelností. Znamená to, že soud pomocí tohoto zápisu může nařídit a následně provést exekuci. [12]

Exekučním soudem v prvním stupni řízení je vždy okresní soud. V případě povinného jako fyzické osoby je soud určen podle obvodu, ve kterém má tato osoba bydliště. Pokud by někdo podal odvolání proti rozhodnutím, které soudní exekutor vydal, věc bude řešit krajský soud. [5]

3.2.5 Průběh exekučního řízení

Exekuční řízení probíhá v několika fázích. Pro zahájení řízení je klíčový návrh na nařízení exekuce. Exekuční řízení trvá až do splnění povinnosti povinným nebo zastavením exekuce. Jednotlivé fáze exekučního řízení budou následně popsány.

3.2.5.1 Zahájení exekučního řízení

Exekuční řízení začíná dnem, kdy je exekuční návrh podán vybranému exekutorovi. Řízení může zahájit pouze oprávněný a exekutora si zvolí ze seznamu soudních exekutorů. Je-li návrh neúplný nebo nesprávně podaný, pověřený exekutor upozorní oprávněného na chyby a vyzve jej k opravě či doplnění návrhu ve lhůtě, kterou mu sám stanoví. Exekutor takto musí učinit během 15 dnů poté, co mu byl nevhodně podaný exekuční návrh doručen. Po případných opravách má exekutor stejnou lhůtu na to, aby exekučnímu soudu podal žádost o vydání pověření a nařízení exekuce, a během dalších 15 dnů soud toto pověření vydá, je-li vše v pořádku. Exekutor následně o získaném pověření informuje oprávněného tím, že mu opět nejpozději do 15 dnů zašle vyrozumění o zahájení exekuce. Také povinnému vyrozumění zašle, spolu s exekučním příkazem, kopií exekučního titulu a exekučním návrhem. Od tohoto dne má povinný zákaz cokoli provádět se svým majetkem s výjimkou běžného užívání. Pokud by majetek a vymáhaná povinnost byly v hrubém nepoměru, může se zákaz vztáhnout jen na část majetku. O tom rozhoduje exekutor. Zároveň dostane povinný 30 dnů na to, aby dobrovolně uhradil dluh včetně úroků, dalších nákladů, které vznikly oprávněnému, a zálohy na snížené náklady řízení, což je vlastně polovina vyčíslené odměny exekutora. Splní-li v dané lhůtě tuto výzvu, exekuce tím v podstatě končí. V opačném případě exekutor začne částku skutečně vymáhat ve formě, kterou předem sám určil. [12] Je zjevné, že exekuční řízení je zdoluhavý proces a než se s prováděním exekuce vůbec začne, může to trvat i několik měsíců.

Zahájená exekuce a údaje o ní se zapisují do exekučního rejstříku, který má na starosti Ministerstvo spravedlnosti. Tento rejstřík je elektronický a neveřejný. Je určený pro potřeby soudů a Exekutorské komory České republiky. Údaje v rejstříku se mažou až po 25 letech po skončení exekuce. [12]

Zákon umožňuje také spojení exekucí. Jestliže stejný oprávněný vede další exekuci proti stejnému povinnému u stejného exekutora a přechází exekuce ještě nebyla ukončena, spojí se tyto dvě exekuce automaticky do jednoho řízení. Učiní se tak dnem podání návrhu na nařízení exekuce. Někdy ale může exekutor vyloučit exekuci do samostatného řízení. Uničí tak kvůli hospodárnosti, například pokud je ve starší exekuci již téměř celá pohledávka od povinného vymožena a brzy by tak měla být ukončena. [12]

Exekuce se mohou spojit i v případě zahájení exekučního řízení u stejného exekutora dalším oprávněným, nebo pokud vede exekuční řízení více exekutorů. Povinný ale musí podat návrh ke společnému řízení a soud poté řízení spojí. Musí však být splněny tři podmínky:

- oprávněný či její právní nástupce byl v době vzniku dluhu věřitelem povinného a ještě nedošlo ke spojení řízení podle prvního uvedeného postupu,
- v jednotlivých řízeních, která se mají spojit, se jedná o vymáhanou částku nepřevyšující 10 000 Kč
- proti povinnému se vedou aspoň dvě exekuční řízení. [12]

3.2.5.2 Odklad a zastavení exekuce

Odkladem se může povinný dočasně exekuci bránit tím, že ji oddálí. Smyslem odkladu exekuce je jednoduše neuvést povinného a jeho rodinu do mimořádně nepříznivé situace tím, že bude exekuce okamžitě provedena. Odkladem se povinný exekuci nevyhne, pouze zmírní její dopady, pokud na ni momentálně není připraven z mimořádných sociálních, ekonomických a osobních důvodů. Zabrání se tak nepřiměřenému poškození povinného včetně jeho rodiny. Odklad se využívá také v případě, kdy je exekuce nařízena nadbytečně a nejspíše bude zastavena. [5]

Pro povolení odkladu exekuce je potřeba splnit následující podmínky, které musí být splněny všechny najednou:

- „*povinný či jeho rodina se ocitla v dočasně nepříznivé sociální situaci, kde by neprodlená exekuce mohla pro ně mít obzvláště nepříznivé důsledky;*
- *nepříznivá situace musí být jen přechodného charakteru;*
- *povinný nemá vinu na této nepříznivé situaci.*“ [5, str. 123-124]

Zároveň je potřeba zhodnotit, jestli odkladem nebude vážně poškozen oprávněný, jelikož je tato skutečnost další podmínkou. Zaměřit se na podrobnosti je potřeba hlavně v situaci nezletilého jako oprávněné osoby, kdy se jedná o exekuci výživného. [5]

Odklad se provádí na návrh, jenž se podá soudnímu exekutorovi, který danou exekuci vede. V tomto okamžiku má exekutor zákaz v provádění exekuce či v úkonech k ní směřujících pokračovat. Existují však dvě výjimky, kdy se tento postup nepoužije. První je případ, kdy jsou v návrhu uvedeny ty samé okolnosti, o kterých již exekutor v minulosti rozhodl. Tou druhou je situace, kdy se oprávněný pouze bezhlavě snaží bránit exekuci bez vyhlídky na úspěch. Správný návrh musí obsahovat všechny náležitosti, být srozumitelný a určitý. Příkladají se k němu listiny, které situaci povinného dokazují. Nebude-li v těchto záležitostech návrh v pořádku, exekutor jej odmítne. [12]

Pokud je návrh v pořádku, exekutor do sedmi dnů vydá usnesení, ve kterém informuje účastníky řízení o svém rozhodnutí. V usnesení uvede především dobu, o kterou se řízení odloží. Ta je vymezena buď časovým úsekem, který končí určitým datem, nebo jinou událostí. [5]

Zastavením exekuce se povinný chrání před exekucí nebo její částí, třeba před konkrétním způsobem jejího provedení nebo zabavením určité věci. Zastavení exekuce se stejně jako u odkladu také provádí na návrh, který se doručí exekutorovi. Opět musí obsahovat všechny náležitosti, být srozumitelný a určitý. Oproti odkladu však podáním tohoto návrhu většinou nic exekutorovi nebrání pokračovat v úkonech, které k provedení exekuce směřují. Činit tak může do doby, než se o zastavení exekuce rozhodne. [5]

V návrhu na zastavení exekuce uvede povinný všechny podstatné informace, které by mohly rozhodnout o zastavení exekuce. Návrh podá do 15 dnů od doby, kdy zjistil důvody, které jsou pro zastavení rozhodující. Na výzvu exekutora se poté všichni zúčastnění vyjádří k návrhu. Jestliže všichni se zastavením souhlasí nebo pokud uplynulo 30 dnů k vyjádření se, exekuce bude zastavena. Pokud souhlasí se zastavením oprávněný, exekuce bude zastavena i bez návrhu. Nevyhoví-li návrhu exekutor, rozhodne o něm exekuční soud. [5]

Kromě souhlasu oprávněného je dalším případem rozhodnutí o zastavení exekuce i bez návrhu situace, kdy oprávněný neuhradí zálohu na náklady exekuce ve stanovené lhůtě a výši. Uhradit je však nemusí, pokud je osvobozen od soudních poplatků. Jestliže se jedná o exekuci výživného na nezletilé dítě, nemůže být exekuce zastavena kvůli neuhrazení zálohy. [5]

Dalším případem zastavení bez návrhu je zastavení exekuce přímo exekučním soudem, například jestliže se exekuční titul nestal vykonatelným, přestože byla exekuce nařízena; zrušilo se rozhodnutí, jež bylo podkladem exekuce; z průběhu exekuce je patrné, že její výtěžek pokryje ani její náklady; a jiné. [5]

3.2.5.3 Skončení exekuce

Exekuční řízení může skončit několika způsoby. Tím prvním je uhrazení dluhu povinným včetně všech nákladů v 30denní lhůtě, která mu byla vymezena ode dne zaslání exekučního příkazu, titulu a návrhu. Dalším způsobem je vymožení pohledávky včetně příslušenství a nákladů exekuce spolu s náklady oprávněného v rámci exekučního řízení jedním z uvedených způsobů. Skončit exekuci lze také jejím zastavením, jak bylo vysvětleno v předchozí části. [5]

Skončí-li exekuční řízení, exekutor odešle oznámení o jejím ukončení všem, kteří o exekuci vedou záznamy nebo v ní měli nějakou povinnost jako třeba banka nebo zaměstnavatel. V něm exekutor uvede exekuční příkazy, které zanikly skončením exekučního řízení. Účastníci řízení dostanou toto oznámení pouze na žádost. [12]

Skončením exekučního řízení tedy zaniká exekuční příkaz stejně jako blokování majetku povinného a jeho příjmů. Pověřené osoby a orgány tedy mají povinnost tyto věci uvolnit a právo disponovat se svým majetkem získává zpět povinný. [5]

3.2.6 Způsoby provedení exekuce

V exekučním řádu jsou stanoveny způsoby, jakými se exekuce může vymáhat. Jejich výběr je na exekutorovi. Jiné způsoby než ty uvedené v zákoně jsou nepřípustné. Je dokonce stanoveno jejich pořadí pro případ, že by jeden způsob pro úhradu vymáhané částky nestačil. Mohou se provést současně nebo postupně.

„Nebrání-li to účelu exekuce, provede se exekuce ukládající zaplacení peněžité částky postupně

- a) příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, a nepostačuje-li to, pak příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu,*
- b) příkázáním jiné peněžité pohledávky s výjimkou pohledávky z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, postižením jiných majetkových práv, srážkami ze mzdy a jiných příjmů, správou nemovité věci nebo pozastavením řidičského oprávnění, nepostačuje-li způsob provedení exekuce podle písmena a),*
- c) prodejem movitých věcí, prodejem nemovitých věcí, které povinný nepoužívá k bydlení sebe a své rodiny, postižením závodu nebo příkázáním pohledávky z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, nepostačuje-li způsob provedení exekuce podle písmen a) a b), a*
- d) prodejem nemovitých věcí, které povinný používá k bydlení sebe a své rodiny, nepostačuje-li způsob provedení exekuce podle písmen a) až c).“ [12 §58 odst. 2]*

Exekuce se pak provádí na peněžité nebo nepeněžité plnění. Ta peněžítá se vymáhají „srážkami ze mzdy a jiných příjmů, příkázáním pohledávky, prodejem movitých věcí a nemovitých věcí, postižením závodu, správou nemovité věci, pozastavením řidičského oprávnění.“ [12 § 59 odst. 1 písm. a) až f)]

3.2.6.1 Srážky ze mzdy a jiných příjmů

Je-li příkázáno uhrazení pohledávky srážkou ze mzdy, odvádí zaměstnavatel část mzdy povinného exekutorovi nebo přímo oprávněnému. Kromě mzdy nebo platu se ke srážkám využívají i důchody, odměny z dohod mimo pracovní poměr, peněžítá pomoc v mateřství, nemocenská, stipendia a další. Důležité je rozlišovat přednostní a nepřednostní pohledávky. Mezi ty přednostní patří výživné, ublížení na zdraví, škoda způsobená úmyslným trestným činem, pohledávky daní a poplatků, pohledávky pojistného na zdravotním a sociálním zabezpečení, přeplatky, které měly být vráceny a další. Výpočet probíhá zhruba tak, že se z čisté mzdy odečte nezabavitelná částka. Tato nezabavitelná částka se dělí na třetiny. Jedna třetina zůstává oprávněnému vždy, další dvě se použijí na úhradu přednostních a ostatních pohledávek, záleží pak na

jejich pořadí a existenci pohledávek přednostních. Podrobnější výpočet srážek ze mzdy je uveden ve čtvrté kapitole. [1]

3.2.6.2 Příkazání pohledávky

Příkazání pohledávky může proběhnout v několika variantách a to buď z účtu u peněžního ústavu, příkazáním jiných peněžitých pohledávek nebo postižením jiných majetkových práv.

Exekuce příkazáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu probíhá tak, že soud exekučním příkazem nařídí peněžnímu ústavu, aby z účtu povinného nevyplácel žádné peněžní prostředky ani s nimi jinak nenakládal. Peněžní ústav tedy zablokuje finance na účtu oprávněného, ale jen do částky uvedené v příkaze, což je výše vymáhané pohledávky spolu s náklady řízení. Tyto peníze zašle banka na účet exekutora den poté, co k tomu dostane pokyn v podobě vyrozumění o nabytí právní moci. Dříve než tak učiní, má povinný právo vybrat z účtu až 6 820 Kč, což je dvojnásobek životního minima jednotlivce pro rok 2018, na který se zákaz nevztahuje. [1]

V exekuci příkazáním jiných peněžitých pohledávek jde o to, že třetí osoba má dluh vůči povinnému. Dlužník i povinný mají zákaz s pohledávkou jakkoli zacházet. V den po vyrozumění zasláném exekutorem vyplatí dlužník oprávněnému danou pohledávku do výše, v jaké je exekucí postižena. Pohledávka musí být v daný den splatná. Jestliže ještě splatná není, učiní se tak až se splatnou stane. [4]

Podobným způsobem exekuce probíhá i u postižení jiných majetkových práv, hlavně práv povinného v důsledku členství v družstvu či v obchodní společnosti. Povinnému tak zaniká členství v dané společnosti a tato společnost je povinna vyplatit vypořádací podíl. Společnost se tak staví do role dlužníka jako v předchozím případě. Vypořádací podíl však opět nevyplatí povinnému, ale přímo oprávněnému do výše vymáhané pohledávky. [1]

3.2.6.3 Prodej movitých věcí

Touto formou exekuce mohou být postihnuty pouze ty věci, které má povinný ve svém vlastnictví. [11]

Nejprve se provede soupis movitých věcí oprávněného. Sestavuje se na základě informací z databází, seznamů nebo rejstříků, které byly sestaveny dle zákona. Soupis majetku nemusí nutně provádět exekutor. Pověřit může vykonavatele soudního exekutora, což je jeho zaměstnanec. Převážně je jeho úkolem provádět šetření v místech, kde pobývá povinný, sepisování movitých věcí a doručování písemností. To souvisí s dalším způsobem vytvoření soupisu, jenž lze sepsat až na místě samém. V tomto případě je povinný nucen poskytnout přístup do bytu, místností či skříní, ve kterých má své věci. Nemusí se jednat jen o trvalé bydliště povinného, stačí, že se v místě bude dlouhodobě zdržovat. Jestliže tak neučiní, vykonavatel si zajistí přístup i bez jeho souhlasu. O prohlídce musí být pořízen zvukový i obrazový záznam. [11]

Vykonavatel zároveň s provedením soupisu také povinnému doručí exekuční příkaz prodejem. Pokud povinného v té době nezastihl, příkaz mu bude stejně doručen i s vyrozuměním a seznamem majetku, který byl bez jeho přítomnosti sepsán do soupisu. Vyrozumění a seznam dostane i oprávněný a manžel povinného. Majetek uvedený v soupisu musí pokrýt vymáhanou částku i s příslušenstvím a dalšími náklady exekuce. Upřednostňován je ten majetek, bez kterého se může povinný obejít a který se snadno prodá. Povinný se může s oprávněným dohodnout o majetku, který nemá být v soupisu uveden. Takový majetek se následně ze soupisu vyloučí. Jestliže nastane sepsání i takové věci, kterou vlastní třetí osoba, soud tuto osobu kontaktuje a poučí ji o situaci. Následně je na této osobě se bránit podáním návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Pokud nastane situace, kdy nebude možné žádné věci povinného sepsat na žádném místě, které je známo soudu nebo jej uvedl oprávněný, exekuce končí jejím zastavením. [11]

Stejně jako v insolvenčním řízení ani v exekuci nemohou být některé věci zabaveny jako třeba běžné oblečení a vybavení domácnosti, snubní prsten, studijní literatura, zdravotní potřeby a další, které jsou uvedeny výše v části o insolvenčním řízení.

Věci uvedené v soupise se nemusí zabavit hned, stačí je označit a přiřadit evidenční údaje. Teprve až se věci zajistí, je možné je prodat v dražbě. Pokud se vyskytne podezření, že by došlo k poškození nebo ztrátě sepsaných věcí, dojde k jejich zajištění a převezení do úschovy. [12]

Po sepsání věci následuje určení jejich ceny. Vykonavatel cenu odhaduje sám hned při soupisu, v obtížnějších případech se povolá znalec. [11]

Než se dražba provede, soud vydá dražební vyhlášku, ve které se upřesňují informace o dražbě jak je místo, datum a čas konání, označení předmětů dražby a jejich cenu a další. Vyhlášku zašle také oprávněnému, povinnému a jeho manželovi a orgánu obce, kde se bude dražba konat. Následně je po 30 dnech od vydání vyhlášky provedena dražba jednotlivých movitých věcí. Jejich dražební cena začíná na třetině ceny odhadu. Dražit mají zakázáno soudci a zaměstnanci soudů, dále manžel povinného a samotný povinný. Dražiteli, který nabízel nejvíc, tedy učinil nejvyšší podání, se udělí příklep. Jakmile bez zbytečného odkladu podání uhradí, může si věc převzít, protože k dané věci případně k jejich souboru získal vlastnické právo. [11]

3.2.6.4 Prodej nemovitých věcí

K nařízení exekuce tímto způsobem je zapotřebí navrhnutí a označení nemovité věci oprávněným. Zároveň musí prokázat, že nemovitost vlastní povinný. Soud poté o zahájené exekuci informuje katastrální úřad, který skutečnost zapíše do listu vlastnictví pro případ, že by třetí osoba chtěla tuto nemovitost koupit. [11]

Cenu nemovitosti včetně jejího příslušenství určuje znalec povoláný soudem. Aby se mohla nemovitost ocenit, je mu potřeba umožnit na nemovitost přístup. Dále soud zveřejní dražební vyhlášku, ve které určí čas a místo dražby, přesně vymezí nemovitost spolu s příslušenstvím, její cenu a nejnižší podání, které začíná na dvou třetinách znalecké ceny. Dražbu lze konat i elektronicky. Kdo podá nejvyšší podání, je mu udělen příklep. Pokud se do 15 dnů vyskytne nový zájemce až po příklepu a tento zájemce navrhne cenu aspoň o 25 % vyšší, než za jakou se nemovitost vydražila, nemovitost získá tento zájemce. Tomuto přeplatku se říká předražek. Ještě předtím má možnost nabídku vyrovnat dražitel, který nemovitost dražbou získal. Nakonec soud nařídí jednání o rozvrhu kvůli rozdělení získaného výtěžku z dražby. [11]

3.2.6.5 Postižení závodu

S výjimkou banky může být závod postihnut exekucí také, prokáže-li se, že povinný je alespoň z části vlastníkem takového podniku. Tuto skutečnost spolu

s označením závodu je povinen doložit oprávněný. Exekutor pak vybere správce závodu, kterého označí v exekučním příkazu. Stejně jako v insolvenčním řízení je správce vybrán ze seznamu insolvenčních správců. Povinný má zakázáno závod včetně nemovitých věcí, jeho části či majetek s ním související převést na jinou osobu či jinak s ním nakládat, aniž by s takovým úkonem souhlasil správce. Ten může kdykoliv nahlížet do všech dokumentů podniku a vcházet do jeho prostor. Je také zodpovědný za újmu, kterou by porušením svých povinností zavinil. Stará se o to, aby nedocházelo ke zmenšování majetku podniku, respektive aby se jmění závodu zvyšovalo. Kontaktuje peněžní ústav oprávněného a oznámí mu, že s financemi týkajícími se závodu může povinný disponovat jen s jeho písemným souhlasem. [11]

3.2.7 Náklady exekuce

„Náklady exekuce jsou odměna exekutora, náhrada paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při exekuci, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce závodu, a je-li exekutor nebo správce závodu plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu“. [12 § 87 odst. 1]
Dalšími náklady exekuce jsou cestovní výdaje spolu s náhradou za čas. [12]

Náklady nevznikají pouze exekutorovi ale i oprávněnému. Jsou to náklady, které vynaložil na vymáhání své pohledávky. Přestože zálohu na náklady exekuce musí uhradit oprávněný, nakonec vše zaplatí povinný. Uhradit je povinen jak náklady exekuce, tak i náklady oprávněného. Finanční vyrovnání obou typů nákladů zajistí exekutor prostřednictvím příkazu k úhradě těchto nákladů způsobem, který je uveden v příkazu k provedení exekuce. Proti příkazu se lze bránit podáním námitek do osmi dnů od doby, kdy byl doručen. Jestliže exekutor námitkám v plném rozsahu nevyhoví, rozhodne o nich exekuční soud. [12]

Existují však i výjimky, kdy povinný náklady hradit nebude. Je to situace, kdy je exekuce zastavena z důvodu nemajetnosti povinného. V takovém případě povinnost uhradit náklady přechází na oprávněného. Jestliže je exekuce zastavena z jiného důvodu než pro nemajetnost, náklady pokryje ten, kdo zastavení zavinil. [12]

4 Řešení konkrétních případů dluhů

V této kapitole jsou uvedeny dva vybrané případy, jakými dlužníci postupovali v insolvenčním řízení. Tyto případy vycházejí ze skutečnosti. Pro srovnání jednotlivých rozdílů mezi insolvenčním a exekucním řízením bude stejný příklad zachován i pro řešení exekucí.

4.1 Případová studie pana Sikory

Pro ukázkou průběhu insolvenčního řízení u oddlužení splátkovým kalendářem byla z insolvenčního rejstříku vybrána situace Radima Sikory narozeného 15. 01. 1975, bydlištěm Hrádek 182, PSČ 739 97, Okres Frýdek – Místek. Má manželku a tři děti, vůči kterým má vyživovací povinnost. Případu byla přidělena spisová značka KSOS 25 INS 14805 / 2011.

Pan Sikora je fyzickou osobou, a jelikož splňuje podmínky pro oddlužení, podal k insolvenčnímu soudu dne 19. 8. 2011 insolvenční návrh, který spojil s návrhem na povolení oddlužení. Tento návrh je uveden v příloze číslo 1. V něm specifikuje oddlužení plněním splátkového kalendáře. Dále uvedl informace o svém úpadku a navrhuje, aby o něm soud rozhodl. V návrhu sdělil i svou čistou mzdu, která v průměru činí 22 585 Kč měsíčně, a odhad svých závazků ve výši 1 318 241 Kč spolu se seznamem věřitelů. Usuzuje, že je schopný platit minimálně 9 720 Kč měsíčně po dobu pěti let, celkově tedy 556 200. Jelikož ale do této částky musí započítat i náklady insolvenčního správce, částka pro uspokojení věřitelů bude kolem 491 400 Kč. To stačí pro podmínku uhradit minimálně 30 % závazků, která by měla být ve výši 395 472 Kč. Dalším důležitým údajem jsou jeho příjmy za poslední tři roky a také seznam jeho majetku, ve kterém uvedl lednici, obývací stěnu, pračku, myčku, elektrický sporák a mikrovlnnou troubu. Celková výše tohoto majetku je 52 500 Kč. Polovina jeho majetku ale stejně zpeněžena být ani nemůže, neboť nepatří do majetkové podstaty. V přílohách doložil všechny skutečnosti.

Ihned po obdržení návrhu zveřejnil insolvenční soud v rejstříku vyhlášku o tom, že řízení bylo zahájeno. V ní zároveň vyzval věřitele k přihlášení svých pohledávek. O několik dní později dne 30. 8. 2011 určil soud JUDr. Patrika Graňáka jako

insolvenčního správce a znovu vyzval věřitele k přihlášení pohledávek. Na tento úkon mají 30 dnů od poslední výzvy.

Do insolvenčního řízení přihlásilo své pohledávky pět věřitelů. Jako první se dne 7. 9. 2011 přihlásila Česká spořitelna, a.s. se dvěma pohledávkami v celkové výši 302 782,87 Kč. Jako druhá dne 19. 9. svou pohledávku v hodnotě 87 948,51 Kč přihlásila firma COFIDIS s.r.o. Další firmou byla o tři dny později společnost Home Credit, a.s. Ta přihlásila celkem dvě pohledávky, jejich součet činil 260 192 Kč. Jako další přihlásila své dvě pohledávky firma CETELEM ČR, a.s. dne 26. 9. se souhrnnou hodnotou 187 462 Kč. Posledním věřitelem byla dne 30. 9. společnost GE Money Bank, a.s. se čtyřmi pohledávkami, jejichž suma činila 236 446,24 Kč.

Insolvenční správce mezitím zjistil nové skutečnosti ohledně majetku i příjmu dlužníka a dne 14. 10. 2011 podal soudu zprávu. V ní uvádí zjištěný čistý měsíční příjem dlužníka ve výši 25 654 Kč a soupis majetku s odhadovanou cenou ve výši pouhých 6 350 Kč. Dále uvádí seznam přihlášených pohledávek uvedených věřitelů, které celkově činí 1 074 831,62 Kč. Všechny tyto dluhy jsou nezajištěné. Dále konstatuje, že není důvod pro zrušení návrhu a že oddlužení by se mělo provést plněním splátkového kalendáře, neboť zpeněžení majetku dlužníka, jenž byl oceněn na 6 350 Kč, by nepokrylo ani 30 % pohledávek věřitelů. Proto také provedl propočet měsíčních splátek a zjistil, že by se tím uspokojilo 62,85 % přihlášených pohledávek věřitelů. Insolvenční soud proto s návrhem insolvenčního správce souhlasil a dne 7. 11. 2011 o této skutečnosti vydal usnesení.

Insolvenční správce poté po šesti měsících podal insolvenčnímu soudu zprávu o tom, že pan Sikora své povinnosti řádně a včas plní a s insolvenčním správcem spolupracuje. Ve zprávě je také uveden přehled příjmů a aktuální míra uspokojení věřitelů. Toto sdělení se opakovalo každých šest měsíců.

Po pěti letech dne 15. 12. 2016 požádal pan Sikora o osvobození od placení zbylých neuspokojených pohledávek včetně těch, ke kterým se v řízení nepřihlíželo, nebo je věřitelé do řízení nepřihlásili. Soud návrhu vyhověl a pana Sikoru osvobodil, protože v rámci schváleného způsobu oddlužení uhradil 42,82 % svých dluhů. Soud zároveň zprošťuje insolvenčního správce z funkce. Insolvenčnímu správci bylo celkově vyplaceno 65 223 Kč. Zápis v rejstříku byl ukončen dne 10. 8. 2017.

4.1.1 Komparace srážek ze mzdy

V této podkapitole bude porovnán postup a částka sražená z výplaty v případě exekuce srážkami ze mzdy a oddlužení splátkovým kalendářem v rámci insolvence. Vycházet se bude ze situace pana Sikory.

4.1.1.1 Exekuce srážkami ze mzdy

Zde bude proveden výpočet aktuálního měsíčního obnosu v roce 2018, který má pan Sikora právo si ponechat a co naopak odvést musí, pokud by jeho situace byla řešena exekucí srážkami ze mzdy. Vycházet budeme z částky 25 654 Kč, což je dlužníková čistá měsíční mzda zjištěná insolvenčním správcem. Pro uskutečnění příkladu předpokládejme, že den přihlášení pohledávky v insolvenčním řízení je dnem doručení exekučního příkazu plátcí mzdy. První byl tedy doručen exekuční příkaz České spořitelny dne 7. 9. 2011 ve výši 302 782,87 Kč.

Pro výpočet srážek ze mzdy potřebujeme znát částku průměrných nákladů na bydlení, která je stanovena ve výši 5 928 Kč, dále životní minimum ve výši 3 410 Kč. Jejich součet pak tvoří částku 9 338 Kč, což je základní nezabavitelná částka povinného. Částky stanovuje Nařízení vlády č. 407/2017 sb. Výpočet však není u konce, neboť toto číslo se dělí na třetiny. Dvě třetiny ve výši 6 225,33 Kč dostane povinný, což je jeho nová nezabavitelná částka. Pokud má povinný vyživovací povinnost k dalším osobám, připočte se za každou z nich 1 556,33 Kč, což je čtvrtina ze základní nezabavitelné částky. Těmito osobami jsou myšleny děti a také manžel či manželka povinného bez ohledu na příjmy tohoto protějšku. [16] Nezabavitelná částka pana Sikory po zaokrouhlení je tedy ve výši 12 451 Kč.

Dle [16] začíná výpočet tak, že od čisté mzdy odečteme jeho celkovou nezabavitelnou částku. Zaokrouhluje se na celé koruny nahoru. Tento výsledek se porovná s částkou 9 338 Kč. Vše, co je vyšší než tato hranice, se bez omezení zabaví a jde primárně na úhradu přednostních pohledávek. Tyto pohledávky jsou uvedeny v předchozí kapitole. To co povinnému zůstalo, tedy 9 338 Kč či méně, se dělí na tři části. Proto se někdy musí číslo snížit, aby dělitelné třemi bylo. Tyto drobné jsou připočteny ve prospěch povinného. Jedna třetina tak nemůže být vyšší než 3 112 Kč. První třetinou se hradí přednostní i ostatní pohledávky, záleží jen na jejich pořadí. Pořadí je určeno dnem, kdy byl plátcí mzdy, tedy zaměstnavateli, doručen exekuční

příkaz srážkami ze mzdy. Druhá třetina je určena pro přednostní pohledávky a právě k ní se přidá ta část, která přesahovala 9 338 Kč. Na druhou stranu jestli povinný žádné přednostní pohledávky nemá, právě tuto třetinu získal on. Poslední třetinu ze zbytku jeho původní mzdy spolu se zaokrouhlovacím rozdílem získá konečně sám povinný.

Vzhledem k tomu, že dluhy pana Sikory se týkají pouze úvěrů, jsou všechny pohledávky pokládány za nepřednostní. V tomto případě dostane pan Sikora z původní čisté mzdy ve výši 25 654 Kč jen 18 677 Kč. K částce jsme došli součtem nezabavitelné částky 12 451 Kč, dvou třetin základní nezabavitelné částky 6 224 Kč a zaokrouhlovacího rozdílu dvou korun. Sražena mu bude částka 6 977 Kč. Tato hodnota bude zaslána prostřednictvím soudního exekutora pouze České spořitelně, neboť se v exekuci pohledávky uspokojují postupně. Teprve až bude dluh vůči tomuto oprávněnému včetně stále narůstajících úroků plně splacen, srážky ze mzdy budou odváděny dalšímu oprávněnému v pořadí.

4.1.1.2 Oddlužení splátkovým kalendářem

V této části použijeme stejný případ i pro výpočet částky měsíčního splátkového kalendáře.

Exekuční řízení rozlišovalo přednostní a nepřednostní pohledávky, v insolvenčním řízení se všechny pohledávky považují za přednostní. [10] Dlužníkovi tak bude měsíčně sražena větší částka, proto se výsledek srážek v obou řízeních bude lišit, ačkoli je postup výpočtu identický. Tato hodnota se liší pouze o částku 3 112 Kč, což je právě jedna třetina základní nezabavitelné částky. Jak již bylo uvedeno, tato třetina by byla přičtena dlužníkovi, pokud by přednostní pohledávku neměl, což není případ insolvenčního řízení.

Panu Sikorovi bude tedy na jeho účet z původní čisté mzdy 25 654 Kč připsáno pouze 15 565 Kč. Hodnotu jsme získali součtem nezabavitelné částky ve výši 12 451 Kč, pouze jedné třetiny základní nezabavitelné částky 3 112 Kč a zaokrouhlovacího rozdílu dvou korun. Plátce mzdy panu Sikorovi z jeho mzdy srazí 10 089 Kč. Tato suma se použije na úhradu všech pohledávek přihlášených v insolvenčním řízení podle poměrné výše. Dříve se ale dle [8] vyplatí odměna a hotové výdaje insolvenčnímu správci, jež v součtu činí 900 Kč. Insolvenční správce je ovšem plátcem daně z přidané hodnoty, proto se částka o daň zvyšuje.

Hodnota pohledávek přihlášených v insolvenčním řízení je pevně daná, úroky jsou již v této části započteny. Ve většině případů by úroky dále vznikající v průběhu řízení neměly smysl, neboť se většinou za pět let nesplatí ani celá pohledávka. Úroky by navíc mohly ovlivnit procentní hodnotu splácených pohledávek.

4.1.2 Komparace cílů

Účelem exekučního a insolvenčního řízení je tatáž věc, tedy vymožení dlužné částky. Jejich cíle v rozsahu vymáhání se však od sebe podstatně liší. Je však nutné v rámci insolvenčního řízení rozlišovat konkurs a oddlužení. Zatímco v případě řešení dluhů oddlužením stačí k uspokojení pohledávek věřitelů pouze minimum 30 %, cílem konkursu a exekuce je dosažení plného uspokojení věřitelů. Z toho vyplývá, že smyslem oddlužení je chránit dlužníka před trvale nepříznivou sociální situací a umožnit mu nové období života bez dluhů. Oproti tomu konkurs a exekuce hájí zájmy věřitelů.

Na tyto cíle se můžeme dívat i z hlediska postavení věřitelů, neboť jsou insolvenční uspokojování všichni společně, co se týče nezajištěných věřitelů. Tímto se zároveň řeší vztahy mezi jimi a dlužníkem. Exekuce se zaměřuje pouze na jednoho z věřitelů v rámci jednoho způsobu provedení exekuce podle pořadí, ve kterém byly exekutorovi doručeny návrhy na nařízení exekuce podle [12]. Teprve poté, co je první věřitel vypořádan, se přikročí k uspokojování dalšího věřitele v pořadí.

4.1.3 Komparace nákladů

V rámci insolvenčního řízení se náklady rozlišují podle toho, kdo insolvenční návrh podá a vůči komu. Je-li navrhovatelem věřitel, je povinen vždy složit zálohu na náklady řízení. V případě pana Sikory by hodnota zálohy činila 10 000 Kč, protože věřitel podává návrh proti fyzické osobě. Jelikož ale ve skutečnosti návrh podal pan Sikora jako dlužník, je na rozhodnutí soudu, jestli po něm bude požadovat zálohu, maximálně však do výše 50 000 Kč. [10] Soud mu žádnou zálohu nestanovil.

Dalším nákladem dlužníka v tomto řízení je odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, celkově 900 Kč měsíčně bez daně z přidané hodnoty, jak již bylo zmíněno výše. Odměna správce je pro oddlužení splátkovým kalendářem aktuálně stanovena ve výši 750 Kč, hotové výdaje 150 Kč. Jelikož je insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, hodnota se o tuto daň zvyšuje na 1 089 Kč

měsíčně. [8] Od pana Sikory by tedy během pěti let měl obdržet 65 340 Kč. Vzhledem k tomu, že řízení bylo nařízeno již v roce 2011, kdy byla platná jiná sazba pro tuto daň a v průběhu řízení došlo k její změně, skutečně vyplacená suma se o tento rozdíl v dani liší.

Pro určení nákladů v exekuci potřebujeme znát výši pohledávek věřitelů přihlášených ke konkrétnímu exekutorovi, neboť podle toho se určí procento, které tvoří odměnu exekutora u exekuce zaplacením peněžité částky. Každý věřitel své pohledávky vymáhá v rámci samostatné exekuce prostřednictvím exekutora, kterého si sám zvolí. Výpočet bude pro ukázkou proveden pro prvního věřitele pana Sikory. Tím je Česká spořitelna s pohledávkou ve výši 302 782,87 Kč. Výpočet je stanoven dle [9]. Hodnota se zaokrouhlí na stokoruny nahoru. Nový základ pro výpočet odměny exekutorovi je 302 800 Kč. Pro tuto výši platí sazba 15%, neboť základ není vyšší než 3 miliony Kč. Odměna se zaokrouhluje na desetikoruny nahoru, její hodnota tedy činí 45 420 Kč. Další položkou nákladů jsou hotové výdaje exekutora. Neprokáže-li je v plné výši, náleží mu paušální částka 3 500 Kč. K oběma položkám musíme opět započítat daň z přidané hodnoty. Minimální částka, kterou dostane exekutor za vymáhání pohledávek České spořitelny, tedy činí 59 193,2 Kč. Tato hodnota se může dále navýšit o náhradu cestovních výdajů či ztrátu času. Stejným způsobem spočítáme další částky náležící exekutorovi u pohledávek zbylých věřitelů. Pověřenému exekutorovi tedy za vymáhání pohledávky firmy COFIDIS náleží minimálně 20 207 Kč, v případě společnosti Home Credit alespoň 51 461,3 Kč. Za pohledávky firmy CETELEM činí částka pro exekutora aspoň 38 272,3 Kč a u posledního věřitele GE Money Bank to je hodnota minimálně 47 165,8 Kč. Pan Sikora je tedy nucen všem exekutorům účastněným na jeho dluhích vyplatit celkově minimálně 216 299,6 Kč. Uhradil-li by pan Sikora své jednotlivé dluhy včetně snížených nákladů exekuce spolu s náklady oprávněného do 30 dnů od doručení výzvy ohledně splnění vymáhané povinnosti, příslušnému exekutorovi by náležela pouze polovina odměny i hotových výdajů.

Celková suma však pro pana Sikoru není konečná, neboť je povinen nahradit také náklady oprávněného. Náklady se stanoví ve výši, kterou oprávněný zaplatil advokátovi. Pokud by zastoupen nebyl, náleží mu za každý úkon částka 300 Kč. [7] Pan Sikora by tedy na náklady exekuce byl nucen vynaložit přes 20 % jeho celkového dluhu navíc.

Z těchto výpočtů vyplývá, že pan Sikora by na nákladech zaplatil v exekuci minimálně trojnásobně více než v případě oddlužení splátkovým kalendářem.

4.1.4 Střet řízení

Po zahájení insolvenčního řízení dochází k omezení exekučního řízení. Exekuci lze i po zahájení insolvenčního řízení nařídit, je možné vydávat exekuční příkazy i postihovat dlužníkův majetek, není však možné exekuci provést. Podle nejvyššího soudu provedení exekuce znamená, že získané plnění povinného je vyplaceno či předáno oprávněnému. V případě prodeje nemovitosti je exekuce provedena dražbou. Výjimku tvoří pohledávky za majetkovou podstatou spolu s pohledávkami jím na roveň postavenými, jestliže insolvenční soud provedení takové exekuce povolí. Takové pohledávky je možno uspokojit kdykoliv, patří mezi ně například odměna a hotové výdaje insolvenčního správce nebo znalce, daně, zdravotní či sociální pojištění. [10]

Pro případ pana Sikory předpokládejme, že na něj je vedena exekuce a jeho zaměstnavatel mu ze mzdy odvádí srážky soudnímu exekutorovi. Jeho dluh je však příliš velký a dokázal by jej splatit ne dříve než po dvanácti letech, jak vyplývá z předchozích výpočtů. Pan Sikora z toho důvodu dne 19. 8. 2011 podal návrh na povolení oddlužení a tím bylo zahájeno insolvenční řízení. V důsledku toho již dle [19] není možné zasílat srážky exekutorovi, respektive oprávněnému, protože tím je exekuce prováděna. Do vydání usnesení o schválení oddlužení je však nelze vyplácet ani dlužníkovi. Zaměstnavatel bude do rozhodnutí o úpadku srážky deponovat, tedy ukládat na svůj účet. Dne 30. 8. 2011 soud rozhodl o úpadku pana Sikory a schválil mu oddlužení. Pokud by úpadek nebyl prokázán, deponovaná suma se zašle exekutorovi a ve srážkách se dále pokračuje. V případě prohlášení konkursu se sražená částka převede do majetkové podstaty, jež spravuje insolvenční správce. Dne 7. 11. 2011 byl panu Sikorovi schválen splátkový kalendář. Deponovaná částka tak náleží dlužníkovi, je možné ji se souhlasem dlužníka vydat insolvenčnímu správci. Zaměstnavatel poté po rozhodnutí o schválení splátkového kalendáře provádí srážky jako by se jednalo o přednostní pohledávky dle výpočtu výše.

4.2 Případová studie pana Svobody

Pro ukázkou průběhu insolvenčního řízení konkursem byla vybrána situace Pavla Svobody narozeného 12. 09. 1966, bydlištěm Pernarec 96, PSČ 330 36, Okres Plzeň-

sever. Je svobodný, vyživovací povinnost vůči dalším osobám nemá. Případu byla přidělena spisová značka KSPL 52 INS 1279 / 2015.

Pan Svoboda dne 21. 1. 2015 podal insolvenční návrh, který spojil s návrhem na povolení oddlužení. V něm uvedl svůj majetek včetně budovy k rodinné rekreaci, která je předmětem zajišťovacích práv. Na tuto nemovitost jsou již vedeny exekuce. Dále uvedl seznam svých věřitelů a jejich pohledávek v celkové výši 149 681 Kč a částku, kterou je měsíčně schopen splácet nezajištěným věřitelům. Předpokládá tak, že jim v průběhu pěti let splatí 75 % svých závazků, pokud by mu soud povolil oddlužení splátkovým kalendářem.

Soud určil Mgr. Milana Edelmana insolvenčním správcem a dne 25. 2. 2015 panu Svobodovi povolil oddlužení. Zároveň vyzval věřitele k přihlášení svých pohledávek do řízení ve lhůtě 30 dnů. Soud dále zakázal panu Svobodovi nakládat s majetkovou podstatou a nařídil mu měsíčně platit zálohu na odměnu a hotové výdaje insolvenčnímu správci ve výši 1 089 Kč.

Do insolvenčního řízení přihlásilo své pohledávky devět věřitelů v celkové výši 234 642,51 Kč, z nichž částka 55 297,45 Kč činí pohledávky čtyř zajištěných věřitelů a 179 345,06 Kč pohledávky pěti nezajištěných věřitelů. Zajištění věřitelé uplatňují zajišťovací právo k již zmíněné budově rodinné rekreace, ve které má pan Svoboda bydliště. Budova byla v minulosti oceněna částkou 250 000 Kč.

Pan Svoboda je delší dobu uchazečem o zaměstnání na úřadu práce a nemá jiné příjmy než dávky v hmotné nouzi. Jiné příjmy si není schopen zajistit. Insolvenčnímu správci neuhradil žádnou zálohu, jež mu byla přikázána zaplatit. Soud zhodnotil, že pan Svoboda není ze svých příjmů schopen splatit nezajištěným věřitelům ani 30 % jejich pohledávek. Zároveň soud rozhodl, že dlužník nesplňuje ani podmínky pro oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, proto bude jeho úpadek řešen konkursem. Pan Svoboda splňuje podmínky pro konkurs nepatrný, proto se jeho situace bude řešit tímto způsobem. O tomto rozhodnutí vydal dne 25. 5. 2015 soud usnesení. Na insolvenčního správce tímto přešlo oprávnění k nakládání s majetkovou podstatou pana Svobody.

Insolvenční správce se po usnesení soudu řídil pokyny zajištěných věřitelů, kteří požadovali zpeněžení zajištěné nemovitosti prodejem mimo dražbu v hodnotě znaleckého ocenění. Nemovitost byla oceněna ve výši 230 000 Kč, nachází se však

na pozemku obce, ke kterému má tato obec předkupní právo. Starosta obce o tento pozemek neprojevil zájem.

Insolvenční správce následně informoval soud o svém dalším postupu. Přihlásili se zájemci o nemovitost, kteří následně uhradili požadovanou částku na účet majetkové podstaty a byla tak dne 16. 3. 2016 uzavřena smlouva o koupi. Následně bylo převedeno i vlastnické právo k této rekreační budově v katastru nemovitostí.

Rozdělení výtěžku se poté provedlo ve dvou fázích podle pohledávek zajištěných a poté nezajištěných věřitelů.

V souvislosti s vyrovnáním pohledávek zajištěných věřitelů byly z výtěžku 230 000 Kč nejprve uhrazeny náklady insolvenčního správce. Tyto náklady činily 15 500 Kč a skládaly z nákladů za znalecký posudek a odměny dražební společnosti. Dále byly uhrazeny hotové výdaje za cestovné insolvenčního správce a poplatky za ověření podpisu ve výši 801,6 Kč. Svou odměnu vyčíslil na 6 021,89 Kč včetně daně z přidané hodnoty, výpočet této odměny je proveden v následující kapitole. Po odečtení těchto nákladů byli z výtěžku uspokojeni všichni čtyři zajištění věřitelé, jejichž celková pohledávka vůči panu Svobodovi byla 55 297,45 Kč. Pro uspokojení nezajištěných věřitelů zbyla částka 152 379,06 Kč.

Panu Svobodovi byly mezitím prováděny srážky z jeho příjmů, neboť si již našel zaměstnání. Srážky byly prováděny na účet majetkové podstaty v celkovém součtu 65 192 Kč. Panu Svobodovi také v důsledku pojistné události v průběhu konkursu vznikl nárok na pojistné plnění. I tato částka v hodnotě 86 100 Kč byla zajištěna ve prospěch účtu majetkové podstaty. Hodnota pro uspokojení nezajištěných věřitelů se tímto navýšila na 303 671,06 Kč. Z této sumy se uhradil zbytek odměny insolvenčního správce vyčíslený na 69 497,88 Kč, tento výpočet je také uveden v následující kapitole. Dále byly insolvenčnímu správci uhrazeny hotové výdaje v hodnotě 1 098 Kč, jež se skládají z poštovného a nákladů spojených s provedením rozvrhu. Nakonec se vyplatila částka nezajištěným věřitelům v plné hodnotě jejich pohledávek ve výši 179 345,06 Kč. Zbytek v hodnotě 53 730,12 Kč byl vydán panu Svobodovi.

Insolvenční správce uvedl tyto skutečnosti v konečné zprávě, jež je uvedena v příloze číslo 2.

Nepatrný konkurs byl dne 28. 8. 2017 zrušen z důvodu splnění rozvrhového usnesení. Pohledávky všech věřitelů byly plně uspokojeny.

4.2.1 Komparace nákladů

Náklady, které v konkursu vznikají, hradí dlužník ze své majetkové podstaty prostřednictvím insolvenčního správce. Náklady se skládají z několika částek. Kromě dalších to mohou být náklady, které insolvenčnímu správci vznikly v důsledku správy a zpeněžení majetkové podstaty, dále jeho hotové výdaje a také odměna. [8] Panu Svobodovi vznikly právě tyto vyjmenované náklady v celkové hodnotě 92 919,37 Kč, které je kromě svého dluhu povinen uhradit.

Náklady v důsledku prodeje majetku insolvenční správce řádně doložil ve výši 15 500 Kč. Přiznány mu byly také hotové výdaje v prokázané výši 1 899,6 Kč. Svou odměnu vyčíslil na 75 519,77 Kč. K této sumě došel insolvenční správce ve čtyřech krocích dle [8]. Zajištěným věřitelům náleží 55 297,45 Kč, pro tuto výši je určeno 9 % na odměnu insolvenčnímu správci, což je 6 021,89 Kč včetně daně z přidané hodnoty. Nezajištění věřitelé dostanou 179 345,06 Kč, odměna správci je pro tuto hodnotu stanovena na 25 %, tedy 54 251,88 Kč i s daní. Do řízení bylo přihlášeno celkem devět přihlášek, odměnu tvoří 1 000 Kč z každé přezkoumané přihlášky, po započtení daně tedy 10 890 Kč. Suma těchto odměn je stanovena pro konkurs, zbylá částka ve výši 4 356 Kč včetně daně je však počítána pro oddlužení, tedy za dobu od února do května roku 2015. Hodnotu 900 Kč tedy vynásobíme čtyřmi měsíci a připočteme daň z přidané hodnoty.

Odměna insolvenčního správce u oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se stanovuje stejným způsobem, jako u konkursu. Pokud by však insolvenční správce měl dostat nižší částku než 45 000 Kč bez daně z přidané hodnoty, náleží mu odměna právě v této výši. K částce je opět nutné daň z přidané hodnoty připočítat, pokud je plátcem této daně. Uvedená minimální hodnota u konkursu i u zpeněžení majetkové podstaty je stanovena ve stejné výši jako odměna insolvenčnímu správci v případě oddlužení splátkovým kalendářem za dobu pěti let, tedy 750 Kč násobené 60 měsíci plus daň z přidané hodnoty. [8] Uvedené částky v konkursu a zpeněžení jsou však na rozdíl od splátkového kalendáře pouze minimální a předpokládá se u nich vyšší odměna.

4.2.2 Střet řízení

I v tomto případě platí pravidlo přednosti insolvenčního řízení před exekucí.

Na majetek pana Svobody již v den podání insolvenčního návrhu bylo vedeno exekuční řízení. Protože však tímto úkonem bylo zastaveno, exekutorovi nebyly uhrazeny náklady, které mu vznikly v exekučním řízení. Jedním z věřitelů přihlášených do insolvenčního řízení byl tedy i tento exekutor, jenž požadoval úhradu nákladů exekuce.

Po skončení konkursu je možné na neuspokojené pohledávky znovu vést exekuční řízení. [10] Panu Svobodovi tak hrozilo, že věřitelé požádají o nařízení exekuce, protože ze svého majetku nedokázal uhradit hodnotu dluhu vůči nezajištěným věřitelům po úhradě nákladů a odměny insolvenčního správce. Tito věřitelé by poté přihlásili své neuspokojené pohledávky do exekučního řízení a panu Svobodovi by rázem narostly náklady na odměnu exekutora, další náklady spojené s řízením a úroky z prodlení věřitelům.

Dluhy pana Svobody se však nemusely dále exekučně vymáhat, protože dokázal nalézt zaměstnání, z jehož příjmů mu byly sráženy částky ve prospěch majetkové podstaty. Významným příjmem bylo také peněžitě plnění vyplacené pojišťovnou. Tato plnění spolu se zpeněžením rekreačního objektu zajistila dostatečně velkou majetkovou podstatu, ze které byly uspokojeny všechny pohledávky věřitelů včetně úhrady nákladů insolvenčního správce a jeho odměny a hotových výdajů.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo nalézt a porovnat rozdíly mezi insolvenčním a exekucním řízením. V průběhu práce bylo zjištěno, že v mnoha oblastech nelze porovnat přímo tyto dvě řízení, neboť záleží především na způsobu, jakým se řízení uskuteční. Velice podobná je exekuce prodejem movitých či nemovitých věcí a insolvenční řízení konkursem. Jejich účelem je totiž zajistit výtěžek z dlužníkovy majetku pro věřitele, proto také neuspokojené pohledávky po skončení konkursu nezanikají, ale navazuje na ně exekuce. Dalšími podobnými způsoby je splátkový kalendář a zpeněžení majetkové podstaty v rámci insolvenčního řízení. Podoba je nalezena v procentu uspokojení věřitelů, kdy je možné dlužníkovi prominout až 70 % dluhů. Z hlediska propočtu nákladů v insolvenčním řízení byla zjištěna shoda mezi konkursem a zpeněžením majetkové podstaty.

Podstatným rozdílem mezi insolvenčním a exekucním řízením je skutečnost, že insolvenční nemůže své dluhy řešit každá osoba, dlužník totiž musí splňovat určité podmínky. Pro schválení oddlužení je dále nutné disponovat dostatečnými příjmy či majetkem v poměru k výši dlužné částky, touto cestou může být dlužník od části svých nesplacených dluhů osvobozen. Dále jsou přihlášení věřitelé pomocí insolvenčního řízení uspokojováni najednou, ovšem na úkor nižšího podílu uspokojení. Následujícím rozdílem je postavení insolvenčního řízení vůči exekucnímu, neboť insolvenčním řízením je možné zastavit provedení exekuce. Odlišností mezi oběma řízeními je také absence možnosti dlužníka podat na sebe exekucní návrh.

Dalším cílem bylo nalézt nejvhodnější způsob řešení dluhů pro dlužníka. Za tímto účelem byly vybrány dva příklady z insolvenčního rejstříku, které srovnání usnadňovaly. Porovnávány byly především náklady vznikající dlužníkovi v jednotlivých typech řízení, proto byly provedeny výpočty těchto nákladů. Na základě srovnání vybraných případů vyplývá, že exekucní řízení je pro dlužníka z finančního i časového hlediska značně nevýhodné, neboť dlužníkovi stále narůstají úroky z prodlení a kromě exekutora je povinen uhradit i náklady oprávněného. Na druhou stranu nebylo možné jednoznačně určit, které řízení či způsob řešení dluhů je pro dlužníka vždy nejvýhodnější. Tato skutečnost totiž závisí na mnoha parametrech jako výše dluhu, příjmy dlužníka, jeho majetková situace či dlužníkovy samotné priority v časové, majetkové a finanční oblasti. Mezi vhodné způsoby řešení dluhů je možné řadit

oddlužení splátkovým kalendářem a oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, neboť za určitých podmínek je možné dlužníka po úhradě alespoň 30 % nezajištěných závazků osvobodit od zbytku těchto závazků, které nebyly uhrazeny.

Výše dluhu dlužníka v exekuci je důležitá pro jeho rozhodnutí využít možnosti oddlužení splátkovým kalendářem, případně zpeněžením majetkové podstaty. Pokud je při relativně nízkém dluhu na dlužníka vedena exekuce, není pro něj výhodné přihlašovat se do insolvenčního řízení, neboť by kromě svého dluhu a nákladů exekutora přihlášeného jako věřitel musel hradit navíc i náklady insolvenčního správce. V případě nízkého dluhu je navíc velice pravděpodobné, že bude vymožen celý a tudíž se mu žádná částka nepromine. Má-li dlužník v úmyslu řešit své dluhy pomocí insolvenčního řízení, musí také předpokládat možnost prohlášení konkursu.

Dříve než dlužníci začnou svou situaci řešit insolvenčním řízením, měli by se poradit s organizací, jež se specializuje na dluhovou problematiku.

Seznam použité literatury

Odborné knihy

[1] DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.

[2] KOLEKTIV AUTORŮ. *Insolvenční praxe v České republice v období 2008-2013*. Praha: C. H. Beck, 2013. 160 s. ISBN 978-80-7400-497-1.

[3] MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 317 s. ISBN 978-80-7380-675-0.

[4] RADKOVÁ, Martina. *Exekuce jiné pohledávky*. Praha: Linde, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7201-767-6.

[5] WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 336 s. ISBN 978-80-7552-427-0.

Legislativní dokumenty

[6] Úplné znění č. 238/1996 Sb. *Zákon o konkursu a vyrovnání (úplné znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění)*. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1996, částka 70/1996. ISSN 1211-1244. Dostupný také z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-328>

[7] Vyhláška č. 254/2015 Sb. *Vyhláška o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu*. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2015, částka 103/2015. ISSN 1211-1244. Dostupný také z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-254>

[8] Vyhláška č. 313/2007 Sb. *Vyhláška o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů*. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2007, částka 100/2007. ISSN 1211-1244. Dostupný také z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-313>

[9] Vyhláška č. 330/2001 Sb.: Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 128/2001. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-330>

[10] Zákon č. 182 ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 62/2006. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-182>

[11] Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1963, částka 56/1963. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99>

[12] Zákon č. 120 ze dne 28. února 2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 48/2001. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-120>

Elektronické dokumenty

[13] CIBIENOVÁ, Markéta. *Prohlášení konkursu na majetek jednoho z manželů a jeho následky*. *Epravo.cz* [online]. c1999-2018, 13.12.2016 [cit. 2018-01-12]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prohlaseni-konkursu-na-majetek-jednoho-z-manzelu-a-jeho-nasledky-104208.html>

[14] DLOUHÁ, Petra. *Oddlužení: Jak vyhlásit v roce 2017 osobní bankrot*. *Peníze.cz* [online]. Partners media, c2000-2018, 13.3.2017 [cit. 2018-01-09]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/osobni-bankrot/321591-oddluzeni-jak-vyhlasit-v-roce-2017-osobni-bankrot>

[15] EKONOMIKA ONLINE. *Co je to dluhová past?* [online]. 6.9.2012 [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://ekonomikaonline.cz/177/co-je-to-dluhova-past/>

[16] FETTER, Richard. *Srážky ze mzdy: nové nezabavitelné minimum (výpočty pro rok 2018) a další změny*. *Česká advokátní komora* [online]. 07.12.2017 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/srazky-ze-mzdy-nove-nezabavitelne-minimum-vypocty-pro-rok-2018-a-dalsi-zmeny?browser=mobi>

- [17] GRYGAR, Jiří. *SEPISOVATEL INSOLVEČNÍHO NÁVRHU A JEHO PROCESNÍ POSTAVENÍ. Spolek moravských insolvenčních správců* [online]. c2018, 15. říjen 2017 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <http://www.ismorava.cz/clanky/368-sepisovatel-insolvecniho-navrhu-a-jeho-procesni-postaveni%204.2.2>.
- [18] HORÁK, Milan. *Podávání insolvenčních návrhů po 1.červenci 2017. Epravo.cz* [online]. C1999-2018, 9. 8. 2017 [cit. 2018-01-07]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/podavani-insolvencnich-navrhu-po-1cervenci-2017-106167.html>
- [19] KRCHOVOVÁ, Olga. *Srážky k oddlužení při tzv. osobním bankrotu. Práce a mzdy profí* [online]. 30.1.2018 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.pamprofi.cz/33/srazky-k-oddluzeni-pri-tzv-osobnim-bankrotu>
- [20] LANSKÝ, Lubomír a Anna BARTŮŇKOVÁ. *Nepatrný konkurs jako zjednodušený způsob řešení úpadku dlužníka konkursem. Epravo.cz* [online]. c1999-2018, 13.2.2008 [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nepatrny-konkurs-jako-zjednodusenyy-zpusob-reseni-upadku-dluznika-konkursem-53159.html>
- [21] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Zadlužení a předlužení* [online]. [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <https://www.psfv.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>
- [22] OTEVŘENÁ SPOLEČNOST. *Mapa exekucí. Mapa exekucí* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>
- [23] ŘÍHA, Vladimír. *Prevence dluhové pasti* [online]. Šluknov, 2013 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: https://www.skolavdf.cz/sites/default/files/uploaded/projekty/FG02_opora.pdf.
Vzdělávací projekt.

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11.5.2018

Michaela Raszková

Seznam příloh

Příloha číslo 1: Návrh na povolení oddlužení

Příloha číslo 2: Konečná zpráva